

**Národní strategický plán
pro oblast rybníkářství na období 2007 – 2013**

ČESKÁ REPUBLIKA

říjen 2007

Schváleno usnesením vlády č. 854/2007 dne 25. července 2007 se zapracovanými připomínkami Evropské komise ze dne 18. září 2007 a jednání mezi ČR a EK dne 3. října 2007

Obsah

O B S A H	str.	2
1. Obecný popis odvětví		3
2. SWOT analýza odvětví a jeho rozvoje		7
3. Cíle a priority České republiky v rybářství		19
4. Zdroje, které budou mobilizovány k provádění národní strategie		30
5. Tvorba, implementace a monitorování národního strategického plánu		31
6. Přílohy		34

1. Obecný popis odvětví

Úvod

Národní strategický plán pro oblast rybníkářství na období 2007 – 2013 (dále jen NSP či Plán) je dokumentem, který vypracovala Česká republika na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006 o Evropském rybářském fondu (dále jen EFF). Dokument představuje koncepci Ministerstva zemědělství České republiky v sektoru rybníkářství do roku 2015. Účelem NSP je stanovit podmínky pro realizaci Společné rybářské politiky v České republice. Dokument byl vytvořen po konzultaci s partnery, které definuje výše uvedené nařízení. Národní strategický plán schvaluje vláda ČR, dokument se následně stává předmětem dialogu s příslušnými orgány Evropské komise. Na základě východisek stanovených Plánem je připraven Operační program rybníkářství, který definuje konkrétní podmínky čerpání prostředků z Evropského rybářského fondu.

Priority Národního strategického plánu vyplývají z dokumentů Společné rybářské politiky Společenství, z Lisabonské a Göteborgské strategie. Dokument vychází z již schválených národních strategických dokumentů – Strategie udržitelného rozvoje ČR a Národního plánu reformy ČR. Dokument je komplementární a vykazuje synergické efekty s Národním strategickým referenčním rámcem pro realizaci prostředků politiky soudržnosti EU v ČR a Národním strategickým plánem rozvoje venkova pro realizaci politiky rozvoje venkova.

Národní strategický plán se zaměří na podporu udržitelného rozvoje odvětví rybníkářství v České republice a bude vycházet z tradic a hodnot, na kterých je po mnoho staletí založena domácí akvakultura, bude usilovat o mobilizaci vnitřního potenciálu odvětví, vytvoří podmínky pro využití výsledků aplikovaného výzkumu v praxi a bude dále dbát na ochranu a zlepšování životního prostředí České republiky.

1.a) Postavení odvětví v národní nebo regionální ekonomice, důležitost z hlediska zaměstnanosti a vztahy k záležitostem moře

Rybníkářství je v České republice součástí zemědělství. Rybníkářská činnost je podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybníkářského práva, rybníkářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství) rozdělena do dvou činností. Jedná se o oblast rybníkářství (tzv. produkčního rybníkářství) a oblast hospodaření v rybníkářských revírech. Zákon o rybníkářství a další národní legislativa spojená s produkcí ryb je plně kompatibilní s předpisy EU (viz příloha č. 8). Rovněž ošetřuje ochranu mořských rybolovných zdrojů.

Hrubá produkce rybníkářství dosahovala v roce 2006 podle údajů Českého statistického úřadu hodnoty 1,15 mld. Kč. Podíl odvětví rybníkářství na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky představuje cca 0,036 % HDP. Souhrnný podíl rybníkářství na hrubé živočišné produkci překročil 2 % a činil 1,72 % pro tržní ryby a 0,33 % pro ryby násadové.

Produktivita práce se stejně jako v jiných oblastech hospodářství zvyšuje, avšak i na rybníkářské hospodářství negativně dopadají např. posilování kurzu české koruny a zvyšování cen energií a dalších vstupů.

V rybníkářství bylo v roce 2005 zaměstnáno 1 714 osob. Podíl na celkové zaměstnanosti představuje 0,03 %, podíl na zaměstnanosti v primárním sektoru 0,9 %. Vývoj zaměstnanosti zaznamenává mírný sestup. Pokles zaměstnanosti souvisí se stále vysokým podílem fyzické práce v obtížných přírodních podmínkách, zvyšující se produktivitou práce a s adaptací způsobů hospodaření na postupně implementovaná nová legislativní pravidla v oblasti ochrany životního prostředí. V současnosti nejsou v ČR problémy s přilákáním nových studentů rybníkářského oboru, ale i s ohledem na demografický vývoj lze očekávat snížení počtu uchazečů. Problémem je odchod absolventů odborného studia za zaměstnáním mimo obor.

V podmínkách vnitrozemského státu plní rybníkářství významné celospolečenské funkce jako je vodohospodářská, krajinnotvorná, kulturní a ochranná. Rybníkářské hospodaření je specifickou formou akvakultury. Jedná se o tradiční oblast zemědělské výroby. Na území České republiky se nachází více než 24 tisíc rybníků a vodních nádrží využívaných k akvakultuře, jejichž celková plocha činí 51 800 ha s retenční schopností přesahující 420 mil. m³ vody. Problémem je vysoký stupeň zabahnění rybníků – odhaduje se, že množství sedimentů představuje zhruba jednu třetinu jejich objemu (200 mil. m³). Nezastupitelná retenční funkce rybníků se projevila například v roce 2002, kdy v době povodní dokázaly zadržet jen v jižních Čechách 150 mil. m³ vody nad normál.

Hospodaření v rybářských revírech spočívá v obhospodařování říčních systémů a udržování rybích společenstev ve vodních plochách, kde je rekreační rybolov prováděn lovem na udici. Počet rybářských revírů na území České republiky přesahuje 2 000 o výměře přibližně 42 000 ha. Rekreačním rybníkářstvím se zabývá 350 tisíc registrovaných členů všech rybářských svazů.

Výzkum a školství je integrovanou součástí celého odvětví. Odborné školství má dlouholetou mezinárodně uznávanou tradici.

1. b) Regiony nebo území, pro něž je odvětví rybníkářství významné v místní ekonomice

Česká republika svojí rozlohou 78 866 km² patří mezi menší členské státy, a proto nebyla oblast rybníkářství administrativně rozčleněna na menší celky. Větší koncentrace rybníčních ploch využívaných k akvakultuře se nalézají především v oblasti jižních Čech, v Třeboňské pánvi, dále pak na menších lokalitách jižní Moravy, jihozápadních a východních Čech nebo Českomoravské vysočiny.

1. c) Stav rybářské flotily

Pro Českou republiku není relevantní.

1. d) Situace v akvakultuře

Produkční rybníkářství České republiky stabilně dodává přibližně 20 tisíc tun tržních ryb ročně, přičemž podíl produkce kapra reprezentuje 87 % tohoto objemu.

Rybníkářství bylo a je vybudováno na uměle vytvořených vodních plochách, které jsou situovány především do venkovských oblastí. Chovatelé i zpracovatelé ryb vytvářejí pracovní místa i v těch geografických oblastech, kde je nedostatek alternativních pracovních příležitostí a napomáhají tak kromě hospodářského rozvoje i sociální stabilitě. Je však nutno konstatovat, že konkurenceschopnost odvětví se opírá do jisté míry o nízké náklady na pracovní sílu.

Sektor produkčního rybníkářství patří mezi stabilní oblasti, a to jak po stránce produkce, tak z hlediska fungování tržních mechanismů. Téměř tisíciletá historie chovu kapra, kaprovitých a dravých rybích druhů v akvakultuře v přirozených podmínkách má v sobě potenciál využitelný i do budoucna.

Problémem sektoru produkčního rybníkářství je jeho nízká ziskovost. Ta pramení ze stále rostoucích cen vstupů do odvětví, respektování legislativních požadavků na jedné straně a stagnující poptávkou po produktech sladkovodní akvakultury na straně druhé. Dosavadní cesta postupného snižování nákladových položek realizovaná prostřednictvím zavádění mechanizace a nových technologií nepřinesla významné výsledky kvůli nízké hladině investic v této oblasti.

Pro rybníkářství je charakteristická vyváženost produkčních, ekologických a vodohospodářských vazeb. Rybníky plní neopomenutelné mimoprodukční funkce v krajině jako je retence vody, ochrana proti povodním, biologické čištění vody v rybnících, uměle vytvořené plochy pro hnízdění ptactva a ochranná teritoria zvěře, rekreační funkce,

ekostabilizační funkce, zachování biodiverzity, a další.

Vedle rybníkářství existují v České republice rybí farmy s chovem lososovitých ryb (pstruh duhový a siven americký). Jejich výraznější rozšíření však chybí především dostatek kapitálu (vysoké vstupní investice i provozní náklady) a vhodné zdroje vody (množství a kvalita).

Ostatní chovy v uzavřených systémech jsou využívány jen v omezené míře. Slouží především k chovu některých vývojových stádií ryb či vodních živočichů a rovněž tak za účelem jejich reintrodukce do říčních systémů.

Poptávka po okrasných druzích ryb v posledních desetiletích umožnila části našich producentů rozšířit výrobní kapacity i tímto směrem, jedná se např. o koi kapry, zlaté karasy, zlaté jeseny.

1. e) Situace ve zpracování a uvádění na trh

Dominantní postavení na domácím trhu má tradičně kapr. Trh s živým kaprem je spojován převážně s vánočními svátky, kdy v předvánočním období firmy vykazují zhruba 60 % celoročního obrátu. Produkce kapra dosahuje ročně stabilně kolem 17 tisíc tun tržních ryb a je relativně rovnoměrně rozdělena mezi domácí a zahraniční trh.

Pstruh je z hlediska spotřeby druhým nejvýznamnějším produktem. Domácí produkce pstruha na trhu se dostává do silného konkurenčního tlaku způsobeného dovozem této ryby především ze třetích zemí (např. Turecko a Čína), případně z jiných členských zemí EU, kde již byly v rámci předešlých programovacích období vybudovány vhodné výrobní kapacity.

Tržní nabídka ostatních druhů ryb je s ohledem na ekonomickou náročnost chovu a potenciální zisk omezená a objem jejich prodeje je statisticky zanedbatelný.

Nevýhodou při uvádění ryb na trh je spotřebitelská cena a vyšší pracnost při kuchyňské úpravě ve srovnání s jinými potravinami, která odrazuje některé cílové zákazníky. Doposud přetrvává nedůvěra u našich zákazníků ke zpracovaným sladkovodním rybám, zájem se soustředí většinou na živou rybu.

Zpracovatelské kapacity jsou v České republice dostatečné. Převážná část výroben zpracovává relativně malé objemy domácích sladkovodních ryb. Zpracovatelé tak ve svých provozovnách zpracovávají i dovezené mořské ryby, čímž si zlepšují svou celkovou ekonomickou bilanci. Zpracovatelské jednotky svou technickou úroveň plně vyhovují požadavkům EU a jsou plně srovnatelné s vyspělými zahraničními provozny. Významná část investic do zpracovatelských kapacit byla pořízena z předvstupního nástroje SAPARD a OP Zemědělství pro roky 2004 - 2006.

ČSÚ na základě standardní klasifikace produkce uvádí, že v roce 2005 v ČR 17 podniků vykazovalo činnost v oblasti „rybí výroby“ upravené nebo konzervované. ČSÚ však sleduje pouze podniky s 20 a více zaměstnanci.

Šíře a pestrost sortimentu rybích polotovarů a hotových výrobků s vyšší přidanou hodnotou není v současné době dostačující. Cena tohoto zboží je spolu s konzervativním přístupem zákazníka, preferujícího živou rybu, překážkou pro jeho širší uplatnění na trhu. Jak vyplývá z dosavadních analýz tržního prostředí, zákazníci nejsou v dostatečné míře, vhodnými metodami a médii informováni o nabídce, kvalitě, chuťových a dietetických vlastnostech výrobků ze sladkovodních ryb. Poptávka po široké paletě polotovarů a hotových výrobků ze sladkovodních ryb není taková, aby mohly zpracovatelské podniky ve větším rozsahu uplatnit výhody výroby ve velkých objemech.

V zahraničí, stejně jako na domácím trhu, je požadován především živý kapr, který je určený k okamžitému konzumu nebo k vysazování do rybářských revírů. Cílové oblasti pro export jsou hlavně Německo, Slovensko a Rakousko. Poptávka po zpracovaných rybích výrobcích

nemá trvalý charakter, převážně se jedná o filety z kapra dodávané do těchto zemí.

Zvláštní oblastí trhu jsou násadové ryby. Ty jsou určeny jak k produkci tržní ryby v rybníkářství, tak k vysazování do rybářských revírů. Rybářské spolky a menší rybochovné farmy se zaměřují též na produkci chráněných či ohrožených druhů ryb. Z hlediska životního prostředí je tato produkce do budoucna nezbytná pro udržení druhového spektra rybích společenstev.

Zcela specifický je trh s okrasnými sladkovodními rybami. V této sféře především působí drobní chovatelé. Subjekty produkčního rybářství se touto činností zabývají jen v omezené míře. Prodej je převážně určen pro zahraniční trhy. V současnosti je český export směřován do Německa, Holandska a Belgie.

1. f) Marketingové a prodejní řetězce

V rámci českého trhu s rybami dominují dovezené mořské ryby. Z celkové roční spotřeby 5,7 kg rybího masa na jednoho obyvatele představují mořské druhy více než 4 kg a zhruba 1,4 kg tvoří maso ze sladkovodních tuzemských ryb (dle aktuálního odhadu Rybářského sdružení ČR).

Ze zpracovaných ryb se na trhu největším podílem prezentují zmrazené rybí výrobky, což vyplývá i z jejich charakteru umožňujícího bezproblémové zařazení do širokého spektra zmrazených potravin v supermarketech.

V sortimentu sladkovodních ryb je nejvýznamnější rybou kapr o hmotnosti 2 až 3 kg. Přes téměř celoročně existující nabídku je obchod s rybami soustředěn především na konec roku, kdy trh absorbuje 60 % celoroční domácí spotřeby. Zákazníci upřednostňují nákup živých kaprů. Zpracované sladkovodní ryby činí pouze 15 až 20 % z celkového domácího trhu ryb.

V České republice neexistuje speciální obchodní síť plně zaměřená jen na ryby, ale celá škála ryb a rybích výrobků je spotřebiteli nabízena v rámci stávající obchodní sítě. Málo je rozvinutý i prodej ryb přímo na farmách.

V souvislosti s vánočními zvyky a tradicemi se každoročně před Vánocemi vytváří na přechodnou dobu stánková tradiční obchodní síť zaměřená na prodej živých kaprů.

2. SWOT analýza odvětví a jeho rozvoje

<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>
Produkce <ul style="list-style-type: none"> - <i>Tradice a know-how českého rybníkářství,</i> - <i>Zkušenosti rybníkářských podniků a dalších žadatelů s čerpáním domácích i evropských dotačních titulů,</i> - <i>Vysoká kvalita plemenného materiálu,</i> - <i>Vysoká kvalita produktů,</i> - <i>Podpora zaměstnanosti na venkově,</i> - <i>Dostatek zpracovatelských kapacit,</i> - <i>Zaregistrované ochranné známky,</i> - <i>Kvalitní péče o rybářské revíry,</i> - <i>Rozvinuté rybářské školství a výzkum včetně aplikovaného ve spolupráci s producenty,</i>	Produkce <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nízká ekonomická návratnost podnikání v rybářství,</i> - <i>Vysoké stáří a opotřebovanost technických zařízení,</i> - <i>Nedostatečná poptávka po sladkovodních rybách a výrobcích z nich, včetně nových druhů,</i> - <i>Nízká spotřeba ryb a výrobků z nich, nedostatečná propagace produktů i rybářství jako profese,</i> - <i>Regionálně omezený a nejistý trh pro ryby a výrobky z nich,</i> - <i>Omezený sortiment na trhu, spotřebitelská preference živé ryby, absence produktů s vyšší přidanou hodnotou,</i> - <i>Sezónnost trhu a omezený zájem spotřebitelů o ryby a produkty z nich mimo sezónu,</i> - <i>Nevyhovující podmínky pro maloobchodní prodej na farmách,</i> - <i>Vyšší technologické náklady kvůli roztroušenosti rybníků,</i> - <i>Vysoký podíl fyzické práce,</i> - <i>Historicky daná orientace na kapra,</i> - <i>Délka chovného období kapra,</i> - <i>Nevyhovující podmínky pro chov lososovitých ryb,</i>
Prostředí <ul style="list-style-type: none"> - <i>Mimoprodukční funkce rybníků,</i> - <i>Využití rybářských revírů a rybníčních soustav širokou veřejností pro rekreační aktivity,</i> - <i>Udržování skladby rybích společenstev v rybářských revírech,</i> - <i>Významné zlepšení kvality vod v tocích a nádržích,</i>	Prostředí <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vysoký obsah sedimentů v rybnících,</i> - <i>Neprostupnost říčního systému, přerušené rybí migrační trasy,</i> - <i>Zvýšený vliv na životní prostředí některých lokalit v důsledku intenzivního hospodaření,</i>
Rámec činnosti <ul style="list-style-type: none"> - <i>Existence legislativního rámce pro rybochovné i ochrannářské aktivity,</i> - <i>Existence organizace, která koordinuje zájmy rybářství.</i>	Rámec činnosti <ul style="list-style-type: none"> - <i>Snížení intenzity produkčních metod a omezení hospodářské činnosti v rybnících z důvodů přijatých právních norem v oblasti životního prostředí.</i>

Příležitosti	Ohrožení
<p>Produkce</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Růst cen mořských ryb a výrobků z nich v souvislosti s opatřeními, která jsou uskutečňována pro zajištění udržitelného využívání zásob ryb v mořích,</i> - <i>Další rozvoj výzkumných kapacit, zvyšování vzdělanosti,</i> <p>Prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Návrat migrujících druhů ryb do našich toků,</i> - <i>Další zlepšování kvality vod v tocích v důsledku vyššího stupně čištění odpadních vod,</i> - <i>Změna trendů populace ve využívání volného času,</i> - <i>Rozvoj rybářské turistiky,</i> <p>Rámec činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Legislativa podporující hospodaření na rybnících.</i> 	<p>Produkce</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Růst nákladů na hospodaření v rybářských hospodářstvích,</i> - <i>Možnost výskytu nebezpečných nákaz ryb,</i> - <i>Import levnějších ryb a výrobků z nich (především mořských), případně produktů lépe vyhovujících spotřebitelské poptávce,</i> - <i>Konkurence jiných druhů potravin na trhu, odklon konzumentů od sladkovodních ryb a výrobků z nich,</i> - <i>Změna spotřebitelského chování,</i> <p>Prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vliv rybožravých predátorů,</i> - <i>Nevhodné hospodaření v povodí nad rybníky způsobující nadměrnou erozi a pokles biodiverzity a ekologické stability rybníčních ekosystémů</i> - <i>Růst ekologické zátěže ve složení sedimentů,</i> - <i>Vlivy extrémních klimatických jevů,</i> - <i>Úbytek vzdělané rybářské základny,</i> <p>Rámec činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Legislativa omezující rybářské hospodaření,</i> - <i>Ohrožení sociálního dialogu.</i>

Silné stránky

- **Tradice a know-how českého rybníkářství**

České rybníkářství se může pochlubit dlouhou tradicí chovu ryb a spoluvytváření kulturní krajiny, která je mnohde více než pětisetletá. Obor disponuje rozsáhlým a uceleným souborem poznatků týkajících se chovu ryb. Jedná se o vlastní technologie chovu ryb, znalosti z etologie a jejich aplikace do hospodaření v souladu s požadavky na kvalitní životní prostředí. V rybnících jsou kromě kapra společně chovány další druhy ryb. To přispívá nejen k celkové lepší ekonomice rybníčního chovu tím, že přináší na trh další druhy ryb (zejména amura bílého, tolstolobika bílého, tolstolobika pestrého, lína obecného, dravé ryby), ale působí rovněž na celou rybí obsádku. Postupy polykulturního chovu jsou v současnosti dobře biologicky a technologicky vybalancovány a historicky ověřeny.

- **Zkušenosti rybníkářských podniků a dalších žadatelů s čerpáním domácích i evropských dotačních titulů**

Z transformačního procesu vyšly rybářské podniky stabilizované a konkurenceschopné v domácím i zahraničním měřítku. Také díky tomu se zejména v segmentu kapra úspěšně etablovaly jak na domácích, tak zahraničních trzích. V nedávné minulosti posloužily prostředky předvstupního programu SAPARD i Operačního programu Zemědělství pro rozvoj

výrobních i zpracovatelských kapacit, které nyní splňují přísné normy Společenství. Po vstupu do Evropské unie se projevila výhodnost geografické polohy České republiky vzhledem k zahraničním odbytištím (Německo, Rakousko) a rybářské podniky ji využily k posílení svých pozic na zahraničním trhu, kam směřuje zhruba polovina domácí produkce ryb.

- ***Vysoká kvalita plemenného materiálu***

České rybníkářství dlouhodobě realizuje šlechtění rozhodujících druhů ryb – kapra obecného, pstruha duhového a lina obecného – založené na nejnovějších vědeckých poznatcích. Šlechtění a vysazování k produkčním účelům i zarybňování probíhá pod stálým veterinárním dohledem. Rybníkáři tak pracují s liniemi méně vnímavými na choroby a zároveň z hlediska produkčních vlastností vysoce produktivními.

- ***Vysoká kvalita produktů***

Silnou stránkou domácích chovů je vysoká kvalita rybího masa. Standard kvality a produkční metody respektující přírodní prostředí, kterými je standard dosahován, se blíží stupni organického produktu. Problémem získání této klasifikace pro rybářské podniky je využívání vstupů od necertifikovaných dodavatelů. Vysokou kvalitu oceňují jednak domácí i zahraniční spotřebitelé živé ryby, ale promítá se i do vysoké kvality rybích polotovarů a dalších výrobků z ryb. Sladkovodní ryby obsahují vhodný poměr nenasycených mastných kyselin, mnoho vitamínů a potřebných stopových prvků. Vzhledem ke své snadné stravitelnosti se dají využít jako součást diet při léčení obezity a nemocí oběhového systému. Nejvyšší kvality výrobky akvakultury mohou po splnění stanovených kritérií používat označení „Klasa“ (viz Ochranné známky).

- ***Podpora zaměstnanosti na venkově***

Sektor rybářství přispívá k udržování zaměstnanosti ve venkovském prostoru. Přestože v celkovém pohledu se jedná o nevýznamný objem zaměstnanců, je velmi důležitý v mikroregionálním měřítku. Chov ryb a jejich zpracování v místě navíc vhodným způsobem udržuje rovnováhu v pracovních příležitostech pro ženy (zpracování) a muže (akvakultura).

- ***Dostatek zpracovatelských kapacit***

V současné době jsou zpracovny ryb, které v rámci České republiky zásobují tuzemský trh, ve velmi dobrém stavu a splňují náročná kritéria stanovená legislativou EU. Kapacita zpracoven je 4,5 tis. tun/rok finálních výrobků, i když v současnosti jsou vytíženy jen na 36 %. Kromě kapacity je další charakteristikou zpracoven také flexibilita úpravy rybího masa od vyvrhnutí ryby, filetování až po uzené, či marinované produkty. Na současnou vysokou technologicko-hygienickou úroveň se zpracovny dostaly převážně díky výstavbě a modernizaci z prostředků programu SAPARD či podpory z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v období 2004 až 2006.

- ***Zaregistrované ochranné známky***

V České republice je registrována ochranná známka „Český kapr“ pro všeobecnou propagaci ryb a výrobků z nich vyrobených členy Rybářského sdružení ČR. Podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin lze propagovat také následující produkty: Pohořelický kapr a Kapr Mariánsko-lázeňský, Třeboňský kapr je v procesu uznávání. V České republice byla zavedena značka kvality „Klasa“, která označuje vybrané potraviny s prověřenou vysokou kvalitou a motivuje

spotřebitele k jejich konzumaci. Značka kvality „Klasa“ byla udělena některým výrobkům z kapra a také Třeboňskému kapru.

- ***Kvalitní péče o rybářské revíry***

Hospodaření v rybářských revírech pod patronací Českého a Moravského rybářského svazu představuje soubor opatření, které mají za cíl udržet stabilizované stavy rybích společenstev odpovídajících přírodním podmínkám. Tyto instituce se významnou měrou podílejí na zarybňování rybářských revírů a vedou kvalitní evidenci o hospodaření (kvalitativní i kvantitativní ukazatele obsádky i ulovené ryby) i ve vodních ekosystémech, která poskytuje kvalitní údaje pro jejich řízení. K dispozici je více než třicetiletá řada údajů.

- ***Rozvinuté rybářské školství a výzkum včetně aplikovaného ve spolupráci s producenty***

Školství zaměřené na rybářství má dlouholetou tradici. V současnosti existují v České republice dvě střední odborná učiliště, jedna střední odborná škola, jedna vyšší odborná škola a dvě univerzity, které poskytují vzdělání ucelenému spektru pracovníků v rybářství. Současný počet absolventů splňuje požadavky na obměnu pracovníků v oboru. Součástí Jihočeské univerzity je Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Vodňanech, který má vysokou odbornou úroveň, provádí nejen základní, ale i aplikovaný výzkum pro využití poznatků v praxi produkčního rybářství. Mezi výzkumné aktivity s dobrou aplikabilitou, které se rozvíjejí rychlým tempem patří snaha o zvládnutí metody umělé reprodukce a chovu tržně zajímavých druhů ryb (candát, jeseter apod.) nebo výzkum v oblasti zavádění recyklačních systémů.

- ***Mimoprodukční funkce rybníků***

Větší část rybníků vedle chovu ryb slouží k vodohospodářským účelům jako retenční nádrže, včetně schopnosti zachycení extrémních povodňových průtoků. Z pohledu ochrany krajiny rybníční soustavy umožňují zachovat druhovou pestrost fauny a flóry, jsou často součástí biokoridorů. Rybníky rovněž stabilizují hladinu podzemních vod, při dobrém hospodaření mohou příznivě ovlivňovat kvalitu povrchových vod a v neposlední řadě mají krajinotvorný, rekreační, historický či estetický význam. Do budoucna lze očekávat zvyšování veřejné poptávky po mimoprodukčních funkcích rybníčních ploch.

- ***Využití rybářských revírů a rybníčních soustav širokou veřejností pro rekreační aktivity***

V rámci České republiky existuje silný zájem o rekreační rybolov a péči o revíry. V rybářských spolcích je registrováno 350 tis. zájmových rybářů. Rybářská turistika se postupně stává velmi populární a vyhledávanou aktivitou spojenou s pobytem v přírodě. Rybářské revíry a rybníční plochy slouží k dalším rekreačním aktivitám jako jsou vodní sporty, ekologická výchova a mají pozitivní vliv na psychickou a fyzickou relaxaci.

- ***Udržování skladby rybích společenstev v rybářských revírech***

Kromě řízení a doplňování rybích společenstev je zajišťováno i rozšiřování rybí obsádky o chráněné a ohrožené autochtonní druhy v souladu s požadavky na ochranu životního prostředí.

- ***Významné zlepšení kvality vod v tocích a nádržích***

V posledních více než patnácti letech došlo k velmi významnému zlepšení kvality vod v českých tocích a nádržích v důsledku hospodářské restrukturalizace i změn v chování a preferencích obyvatelstva. Příčinou tohoto stavu je naplňování legislativy v oblasti

nakládání s vodami, zejména odpadními. Snížil se přísun polutantů z bodových (průmysl a osídlení) i plošných (zemědělství) zdrojů znečištění. Zlepšení kvality vod v tocích dokládají přiložené mapy jakosti vody v příloze č. 10.

- ***Existence legislativního rámce pro rybochovné i ochranářské aktivity***

Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů a vyhláška č. 239/2006 Sb., k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů, usměrňují činnost rybníkářů, uživatelů rybářských revírů i rekreačních rybářů. Mezi další klíčové legislativní dokumenty patří zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů. Na evropské úrovni je nutné uvést nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o Evropském rybářském fondu, nařízení Komise (ES) č. 498/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady o EFF, dále nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin nebo směrnici Rady 2006/88/ES o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a o prevenci některých nálezů vodních živočichů. Souhrnný seznam legislativy vztahující se ke sledované problematice přináší příloha č. 8.

- ***Existence organizace, která koordinuje zájmy rybářství***

Na obdobné servisní bázi jako jsou vytvářeny producentní organizace (podle nařízení Rady č. 104/2000/ES) vzniklo v roce 1991 Rybářské sdružení ČR. Členové profesního sdružení fyzických a právnických osob vytvořili společně podporovanou organizaci, která není financována z veřejných zdrojů. Rybářské sdružení ČR koordinuje zájmy producentů a informuje veřejnost o své činnosti i činnosti svých členů.

Slabé stránky

- ***Nízká ekonomická návratnost podnikání v rybářství***

Celkový objem produkce sladkovodních ryb nevytváří dostatečné finanční zdroje a rezervy, které by bylo možno využít na velké investiční akce bez vstupu veřejných finančních prostředků. Rekonstrukce rybníčních soustav bez vnějších vstupů je v současných cenových relacích a s ohledem na produkci ryb nemožná. Přestože jsou rybáři velmi dobrými hospodáři a správci akvakultury, jejich manažerské a marketingové dovednosti na trhu za čistě profesními aktivitami silně zaostávají. Konkurenceschopnost odvětví se s ohledem na jeho charakter opírá o nízkou cenu práce. Je téměř vyloučeno snižovat náklady v podmínkách stagnující poptávky a rostoucí ceně vstupů do výroby a ani vyšší míra mechanizace tento problém neřeší. S problematikou nízké ekonomické návratnosti souvisí i další slabé stránky.

- ***Vysoké stáří a opotřebenost technických zařízení***

Podmínkou úspěšného rybníkářského hospodaření je bezchybná funkce všech provozních, obslužných objektů a zařízení především v rámci rybníků. Konkrétně se jedná o vlastní součásti rybníků jako těleso hráze, bezpečnostní přelivy, loviště, kádiště, stokovou síť, výpustná zařízení, vývary aj., nebo o technická zařízení, jako jsou zásobníky krmiv, aerátory a další. Pro většinu těchto technologií a technických zařízení platí, že jsou velmi staré, a to jak fyzicky, tak zastaralé morálně, některé dokonce na hranici provozní životnosti. Při použití výše zmíněných zařízení je velmi obtížné dosahovat dobrých hospodářských výsledků a respektovat požadavky na neznečišťování životního prostředí. Situace je poněkud lepší v sektoru zpracování ryb, kde v poslední době byly využity prostředky ze zdrojů Evropské unie pro dosažení požadovaných standardů. Investice do nových zařízení a technologií jsou

velmi nákladné. Rybářské a zpracovatelské podniky nemají na jejich financování prostředky.

- ***Nedostatečná poptávka po sladkovodních rybách a výrobcích z nich, včetně nových druhů***

Nedostatečná poptávka po rybách a výrobcích z nich neumožňuje producentům lépe využít investice, které vložili do rybochovných a zpracovatelských kapacit. Nemohou tak využít výhod plynoucích z ekonomiky rozsahu, kdy se vyplatí mít v portfoliu výrobků i takové, pro něž dosud neexistoval dostatečný odbyt. To platí dvojnásob při pohledu na zahraniční trhy a jejich potenciál. Poptávka se soustředí na kapra, což u producentů nevyvolává potřebu vysazovat do chovů nové druhy ryb. Nedostatečná poptávka je také příčinou, proč se v ČR doposud více nerozvinul chov ryb v uzavřených systémech, které mají při dobrém hospodaření pozitivní vliv na životní prostředí, zejména kvalitu vod.

- ***Nízká spotřeba ryb a výrobků z nich, nedostatečná propagace produktů i rybářství jako profese***

Česká republika jako vnitrozemská země vykazuje statisticky mnohem nižší spotřebu ryb na osobu než například skandinávské státy. I okolní srovnatelné státy mají spotřebu sladkovodních druhů ryb na hlavu výrazně vyšší (např. Rakousko více než dvojnásobnou) a existuje v nich velký spotřebitelský potenciál (Německo). Podíl sladkovodních ryb na celkové spotřebě ryb představuje zhruba jednu čtvrtinu. Konzervativní přístup zákazníků k produktům akvakultury dosud zásadním způsobem nezměnily ani ojedinělé propagační akce výrobců. Propagace se v těchto případech příliš nezaměřila na kvalitu rybího masa a jeho zdravotní prospěšnost. Nejsou v dostatečné míře využívány cílené reklamní kampaně k propagaci ryb a rybních výrobků. Sladkovodní ryby a rybní výrobky nejsou příliš často nabízeny ani v restauracích či závodních kuchyních. Kuchaři v těchto zařízeních často nemají představu o jiných než standardních úpravách rybího masa. Slabou stránkou absence marketingové strategie prodeje ryb na národní úrovni a také nedostatečný marketing ze strany výrobců nebo Rybářského sdružení ČR. Podobně je možno hodnotit propagaci odvětví rybolovu jako celku. Jen nedostatečně působí propagace na rozvoj cestovního ruchu, který staví na rybářských tradicích či vlastním lovu ryb udicí. Problémy způsobují produkčnímu rybářství také reklamní kampaně ve prospěch substitučních potravin.

- ***Regionálně omezený a nejistý trh pro ryby a výrobky z nich***

Domácí trh dokáže v současných podmínkách absorbovat necelou polovinu produkce českého produkčního rybářství. Možnosti zahraničního trhu jsou sice větší (zejména Německo, Rakousko a Slovensko), ale existují problémy s umístěním domácí produkce. V případě výskytu nákazy by dokonce mohly být zahraniční trhy pro českou rybu uzavřeny úplně.

- ***Omezený sortiment na trhu, spotřebitelská preference živé ryby, absence produktů s vyšší přidanou hodnotou***

Domácí trh preferuje živou rybu do hmotnosti 3 kg. Důvodem jsou jednak zvyklosti spotřebitelů a s nimi spojená nízká poptávka po polotovarech či hotových výrobcích, jednak vnímání živé ryby jako záruky čerstvosti a kvality. Pro srovnání – v zemích západní Evropy se dále zpracovává zhruba 80 % ryb. Výše uvedené příčiny se promítají do zanedbatelného podílu produktů s vyšší přidanou hodnotou na trhu. Zpracovny ryb jsou schopny dodat velmi širokou paletu výrobků, avšak klíčová je poptávka po nich. V současnosti neexistuje dostatečně rozsáhlá poptávka, která by umožnila zpracovatelům využít naplno možnosti zpracoven, protože těm se ekonomicky nevyplatí některé sortimentní položky na trh vůbec dodávat.

- ***Sezónnost trhu a omezený zájem spotřebitelů o ryby a produkty z nich mimo sezónu***

Návyky spotřebitelů v konzumaci sladkovodních ryb v České republice jsou tradičně orientovány zejména na vánoční svátky. V průběhu kalendářního roku o sladkovodní ryby většina obyvatelstva nejeví zájem. Průzkumy také ukazují, že ryby jsou potravou spíše starší generace, což opět souvisí se stravovacími zvyklostmi.

- ***Nevyhovující podmínky pro maloobchodní prodej na farmách***

Silně pocíťovanou překážkou rozsáhlejší konzumace sladkovodních ryb je nedůvěra spotřebitele k produktům, které si kupuje v supermarketech a hypermarketech, kam se nyní soustředí nadpoloviční většina realizovaných nákupů. Zatím není možné na většině farem koupit zaručeně čerstvou rybu v příjemném a kulturním prostředí buď v živém stavu anebo odborně zabitou a připravenou k dalšímu kuchyňskému zpracování. Zákazník se také nedostane k cenným informacím, které by mu posloužily při přípravě pokrmů. Nákupy na rybích farmách jsou v České republice spíše výjimkou. Producenti tak přicházejí o vyšší zisky, neboť při prodeji ryb a výrobků z nich v supermarketech je zisk realizován jinými subjekty.

- ***Vyšší technologické náklady kvůli roztroušenosti rybníků***

Roztroušenost rybníků v krajině s sebou přináší zvýšené náklady na dopravu násadových ryb a hotové tržní ryby. Dále pak se jedná o přesuny ryb k sádkování, ale i všechny další hospodářské činnosti nutné k provozu rybníků. Vzhledem k velkým objemům transportovaných ryb, je třeba zohlednit požadavky na využívání speciálních dopravních prostředků a mechanizaci speciálně určenou na přesuny živých ryb tak, aby byly respektovány požadavky na „welfare“ ryb.

- ***Vysoký podíl fyzické práce***

V rybářství stále zůstává značný podíl těžké fyzické práce, bez níž se prozatím nelze obejít. Náročné přírodní podmínky a způsob hospodaření do značné míry svým charakterem omezují možnosti využívat mechanizaci.

- ***Historicky daná orientace na kapra***

Kapr, zejména jako vánoční pokrm, je tradiční českou rybou. Až s velkým odstupem se na nižších místech žebříčku spotřebitelské popularity nacházejí pstruh a další druhy ryb. V současné globalizované ekonomice existuje i na relativně stabilizovaných trzích nezanedbatelné riziko spojené s příliš velkou koncentrací na jediný druh produktu. Jednostranně orientované obsádky s sebou nesou nebezpečí zvýšeného výskytu nebezpečných nákaz.

- ***Délka chovného období kapra***

Doba chovu kapra k získání tržní ryby uplatňované u našich konzumentů trvá tři až čtyři roky (2,5 až 3 kg). V porovnání s produkcí kapra v zemích s příznivějším klimatem se jedná o ekonomický handicap. Problém souvisí s nižší teplotou vod, v nichž jsou v českých podmínkách kapři chováni.

- ***Nevyhovující podmínky pro chov lososovitých ryb***

Jedná se o objektivní příčiny, které mají ekonomický i environmentální charakter. Z hlediska ekonomického se jedná o vysoké investiční i provozní náklady spojené s chovem. Z environmentálního pohledu je limitem množství a kvalita vody. Na pomezí těchto dvou

pohledů jsou vysoké náklady na úpravu recirkulované i vypouštěné vody z technických akvakultur. Nejen z těchto důvodů se v tuzemské distribuční síti objevují pstruzi, kteří jsou dováženi z třetích zemí za ceny nedosahující výrobní náklady na kterékoli domácí farmě.

- ***Vysoký obsah sedimentů v rybnících***

V důsledku intenzivní zemědělské výroby docházelo a dochází k nadměrné vodní a větrné erozi a následně ke kumulaci sedimentů v rybnících. Třetina objemu rybníků (cca 200 mil. m³) v České republice vykazuje nadměrné zatížení sedimenty. Sedimenty jsou ve velkých objemech do rybníků transportovány podle charakteru a stavu říční sítě a hospodářské činnosti v povodí. Způsobují velmi rychlé zanášení méně proudných úseků povrchových vod. Sedimenty v rybnících mají rovněž negativní vliv na kvalitu vody. Pro vlastní rybářství jsou velmi nepříznivé, snižují retenci vody v krajině a v konečném důsledku postupně snižují i celkovou vodní plochu rybníků.

- ***Neprostupnost říčního systému, přerušené rybí migrační trasy***

V průběhu minulého století vzrůstala fragmentace vodních toků příčnými překážkami, kdy výstavba jezových těles a dalších staveb buď zcela, nebo částečně znemožnila migraci mořských druhů (úhoř říční, losos atlantský, pstruh mořský, jeseter velký, platýz bradavičnatý, mihule říční) zejména proti proudu. Podobně je v podélném pohybu řečištěm bráněno dalším druhům ryb, jejichž životní cyklus se odehrává výlučně ve sladkých vodách (například pstruha obecného, candáta obecného, bolena dravého, plotice obecné, parmy obecné, podoustve říční a ostroretky stěhovavé) a kterým překážky znemožňují migraci do míst přirozeného rozmnožování a za potravou. Uzavření částí populace v rámci říčního systému může způsobit degeneraci s následným vymizením konkrétního druhu v dané oblasti. V této souvislosti je potřeba zmínit nízký podíl ochranných zařízení v místě odběru vody pro průmyslové účely, kde dochází k poškozování či zabíjení ryb.

- ***Zvýšený vliv na životní prostředí některých lokalit v důsledku intenzivního hospodaření***

Rybářství, ale také další aktivity v české krajině jsou příčinou zvýšeného tlaku na životní prostředí v některých rybnících a jejich okolí (hnojení, vápnění, chov vodní drůbeže apod.). Platí to zejména tam, kde nejsou optimální podmínky pro rybochovné hospodaření.

- ***Snížení intenzity produkčních metod a omezení hospodářské činnosti v rybnících z důvodů přijatých právních norem v oblasti životního prostředí***

Producenti ryb musí splňovat přísná národní pravidla a opatření zajišťující čistotu vody. I mimo chráněné přírodní oblasti a národní parky je chov ryb v rybnících omezen celou řadou opatření ze strany životního prostředí a vodního hospodářství. Národní legislativa upravuje tyto požadavky prostřednictvím zákonů č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a jejich prováděcích předpisů, které regulují a omezují hospodaření na rybnících a přinášejí široký soubor opatření a zákazů. Pro běžné hospodaření je zapotřebí ze strany rybníkářů požádat o celou řadu výjimek a povolení.

Příležitosti

- ***Růst cen mořských ryb a výrobků z nich v souvislosti s opatřeními, která jsou uskutečňována pro zajištění udržitelného využívání zásob ryb v mořích***

V současné situaci vysoké poptávky a velmi efektivního mořského rybolovu se některé významné tržní druhy ryb dostávají blízko hranice vyčerpání přirozených kapacit. Je nutno podniknout kroky k jejich záchraně. Z toho plyne zvyšující se vzácnost a růst cen těchto

druhů i výrobků z nich. Jako vhodná substituce se nabízí kvalitní produkty domácí akvakultury.

- ***Další rozvoj výzkumných kapacit, zvyšování vzdělanosti***

Pro produkční rybářství jako tradiční obor je nezbytné držet krok s nejnovějšími vědeckými poznatky. Proto je mimořádně důležité, aby v oboru pracovali lidé vzdělaní jednak odborně, jednak jazykově a manažersky. Příležitostí je úzká spolupráce mezi producenty a výzkumnými subjekty, která přinese nové impulsy, jež umožní zvýšit konkurenceschopnost odvětví při respektování zásad Lisabonské strategie. Je žádoucí, aby aplikovaný výzkum byl reálným promítnutím aktivit, které jsou primárně financovány z jiných domácích zdrojů, či prostředků Společenství.

- ***Návrat migrujících druhů ryb do našich toků***

Velká část říčních toků je z hlediska migrace ryb neprůchodná, což zamezuje přirozenému tahu ryb do míst jejich rozmnožování (např. losos obecný, úhoř říční). Vybudování rybích přechodů je jednou z podmínek, které umožní a podpoří nejenom přirozenou reprodukci, ale i samotný výskyt rybích populací. Cílem je umožnění bezproblémové migrace ryb nejen v rámci rybářských revírů, ale v rámci celých migračních tras především dalekotažných druhů po celé délce toku. Je žádoucí, aby se po zlepšení podmínek v našich tocích podařilo obnovit původní druhovou skladbu organismů. U některých druhů není nutné vysazovat je do toků, stačí umožnit jejich bezproblémový návrat přirozenou cestou.

- ***Další zlepšování kvality vod v tocích důsledku vyššího stupně čištění odpadních vod***

Lze předpokládat, že současná kvalita vody v tocích a nádržích se bude zlepšovat díky výstavbě čistíren odpadních vod a zlepšování hospodaření v okolí vodních biotopů. Zlepšení kvality vod poskytne lepší životní podmínky původním společenstvům, která je před drastickými zásahy člověka obývala.

- ***Změna trendů populace ve využívání volného času***

Některé současné trendy ve využití volného času „znovuobjevují“ přírodu, jejíž integrální částí jsou vodní toky a nádrže. Lze očekávat selektivní příklon k trávení volného času v přírodě mezi generacemi. Bude to pravděpodobně starší generace, která bude více využívat možnosti volného času tráveného v blízkosti vody s tomu odpovídajícím využitím infrastruktury.

- ***Rozvoj rybářské turistiky***

Srovnání s jinými evropskými zeměmi ukazuje na značný dosud nevyužitý turistický potenciál lokalit, které nabízejí možnosti trávení volného času rybolovem, či jinými aktivitami souvisejícími s chovem ryb. Potenciál je možno vidět v popularizaci výlovů a rybářských slavností.

- ***Legislativa podporující hospodaření na rybnících***

Během následujících let je možno očekávat přijímání takové legislativy, která by vytvořila lepší podmínky pro hospodaření s akvakulturou, či volnočasovými aktivitami spojenými s rybařením.

Ohrožení

- ***Růst nákladů na hospodaření v rybářských hospodářstvích***

Do budoucna je nutno počítat s možností dalšího cenového růstu vstupů do akvakultury. Půjde zejména o růst ceny energií, krmiv a hnojiv, ale lze také očekávat růst, či udržení velmi vysokých cen násadových ryb (např. úhoří monté).

- ***Možnost výskytu nebezpečných nákaz ryb***

Směrnice Rady 2006/88/ES, transponovaná do českého veterinárního zákona č. 48/2006 Sb., stanoví seznam rybích nákaz. Na základě tohoto předpisu se provádí kontroly zdraví ryb. Přestože se na českém území dosud nevyskytla závažná choroba čeledi kaprovitých *koi herpesvirus*, jedná se ve středoevropském kontextu spíše o výjimku. Kromě kaprovitých druhů ryb se výše uvedená směrnice vztahuje také na lososovité druhy. Státní veterinární správa provádí povinná vyšetření, zapojuje do nich všechna existující hospodářství, aby nedošlo ke vzniku a šíření nákaz. Preventivní opatření směřují na podporu výzkumných šlechtitelských projektů určených k získání druhů ryb, které budou méně vnímavé na choroby. Pro zabezpečení osvěty je nutné provádět periodická školení profesních i neprofesních rybářů s cílem zajistit přenos informací o možnostech předcházení zavlečení dalších druhů nemocí, které provázejí nejen kaprovité, ale i další okrasné ryby.

- ***Import levnějších ryb a výrobků z nich (především mořských), případně produktů lépe vyhovujících spotřebitelské poptávce***

Dlouhodobá realizační cena sladkovodních ryb je vyšší než cena některých druhů běžných mořských ryb a nižší než cena obdobně kvalitních ryb mořských. Mořský rybolov umožňuje při použití nižších investičních nákladů produkty dodávat na trh levněji. Akvakultura je plně závislá na činnosti člověka – od vybudování a údržby vlastního zařízení přes stálou péči o chov ryb, odlov až k uvádění na trh. Další nepříznivé okolnosti jsou dlouhodobý proces vlastní výroby, sezónnost produkce a dovozy sladkovodních druhů z oblastí klimaticky příznivějších substituující domácí produkci. Pokud se připojí vhodná propagace těchto substituentů, jedná se o přímé ohrožení trhu pro produkty domácí akvakultury.

- ***Konkurence jiných druhů potravin na trhu, odklon konzumentů od sladkovodních ryb a výrobků z nich***

Konkurence nespočívá pouze ve sladkovodních rybách, ale také v rybách mořských a v jiných substitučních potravinách. Odklon spotřebitelů od výrobků domácí akvakultury může být pak otázkou pouhých několika let.

- ***Vliv rybožravých predátorů***

Rybníkářství a hospodaření v rybářských revírech je silně ovlivňováno rybožravými predátory (ztráty jsou vyčísleny v Příloze č. 6). Zejména jsou těmito živočichy ohrožována nižší vývojová stádia ryb, případně sádky. Rozhodující jsou škody způsobované kormoránem velkým, vydrou říční a volavkou popelavou, což jsou zvláště chráněné druhy živočichů. Česká republika škody na rybách kompenzuje pouze částečně. Chovatelé jsou nuceni ztráty na produkci hradit z vlastních zdrojů. Rozloha rybníků, roztroušenost v krajině a další okolnosti znemožňují účinnou ochranu rybích společenstev před škodami způsobenými těmito predátory. Rybníkáři v mnoha případech nemohou účinně chránit svůj majetek. Rovněž dochází k poškození vyvážených rybích společenstev a především v malých vodních tocích (v pstruhových revírech) postupně mizí celá řada dříve běžných rybích druhů a to včetně druhů chráněných.

- ***Nevhodné hospodaření v povodí nad rybníky způsobující nadměrnou erozi a pokles biodiverzity a ekologické stability rybníčních ekosystémů***

Zazemňování rybníků je významným negativním faktorem způsobeným celou řadou různých vlivů např. zemědělskou činností, průmyslem, dopravou, hustotou obyvatelstva. Nevhodné agrotechnické postupy mohou být zdrojem látek s nepříznivým působením na vodní ekosystémy a mít vliv tak negativní vliv na druhovou skladbu a tudíž ekologickou stabilitu prostředí.

- ***Ekologická zátěž ve složení sedimentů***

K nadměrnému zanášení rybníků zeminou, k zabahňování rybníků včetně kontaminací dochází v důsledku intenzivní zemědělské činnosti nevhodnými agrotechnickými způsoby. Složení a kontaminace sedimentů v rybnících závisí na struktuře zemědělské a průmyslové výroby v povodí. V případě odbahňování kontaminovaných sedimentů je nutné počítat s výrazně vyššími náklady na jejich ekologicky nezávadnou likvidaci. Přesto usazeniny nelze ponechat v rybnících. V důsledku extrémně vysokých vrstev sedimentů dojde ke zhoršení kvality vody a k úhynu rybích obsádek.

- ***Vlivy extrémních klimatických jevů***

Dostatek kvalitní vody je nezbytným předpokladem pro funkční akvakulturu. Dlouhodobý nedostatek vody ve vegetační periodě může výrazně negativně ovlivnit produkční výsledky hospodaření a přispět ke zhoršení zdravotního stavu ryb v rybnících. Rovněž přebytek vody, především pokud se jedná o povodňové stavy, má negativní vliv na hospodaření a také může dojít až k destrukci celého vodního díla.

- ***Úbytek vzdělané rybářské základny***

V souvislosti se současnými negativními populačními trendy, které jsou pouze dočasně potlačeny zvýšenou porodností populačně silných ročníků 70. let 20. století, je nutné v dlouhodobější perspektivě počítat se snižováním počtu nejširší rybářské základny. Jedná se zejména o mladé členy rybářských svazů, ale může potenciálně jít i o zájemce o studium oboru rybářství. Zužuje se tak segment populace, který má pozitivní vztah k přírodě a její ochraně. Nedostatek rybářského dorostu v oblasti rekreačního a sportovního rybolovu je akutně pociťován již nyní. Nedostatek mladých rybářů je kromě demografických trendů způsoben také nabídkou široké palety jiných volnočasových aktivit, ke kterým je dnešní mladá generace přitahována.

- ***Legislativa omezující rybářské hospodaření***

Producenti ryb musí splňovat přísná národní pravidla a opatření zajišťující čistotu vody, vycházející z rámcové směrnice 2000/60/ES. Národní legislativa přísněji upravuje tyto požadavky na kvalitu prostředí, které regulují a omezují hospodaření na rybnících a přinášejí široký soubor opatření a zákazů. Zhoršení podmínek by přineslo i neprosazení úpravy vodního zákona ve prospěch hospodaření na rybnících jako běžného způsobu využití vodního prostředí (povolení krmení ryb a hnojení rybníků pouze na udělování výjimky z vodního zákona). Pro běžné hospodaření je zapotřebí ze strany rybníkářů požádat o celou řadu výjimek a povolení. Stále více rybníků se postupně stává součástí chráněných oblastí (např. území Nature 2000), z tohoto titulu je omezována možnost jejich hospodářského využívání. Vlastníkům rybníků tak vznikají ekonomické ztráty, jimi nezapříčiněné, a státem kompenzované jen do určité míry. Nově kodifikovaná legislativní omezení nejruznějšího druhu by se mohla stát vážným ohrožením hospodaření na vodních tocích a rybnících.

- ***Ohrožení sociálního dialogu***

V současnosti představují pracovníci v rybářství specifickou komunitu, která je prvořadě spojována odborným studiem na malém počtu rybářských škol, v komunitě je patrná profesní hrdost. Je tak položen základ k sociálnímu dialogu mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, který

v současnosti bezproblémově funguje. Vnější tlaky na hospodaření na rybnících mohou tuto stabilní situaci vážně narušit.

3. Cíle a priority rybnářství v České republice

Priority Národního strategického plánu vyplývají z dokumentů Společné rybnářské politiky Společenství, z Lisabonské a Göteborgské strategie. Vize a struktura cílů a priorit rybnářství v České republice navazují na globální cíle Národního strategického referenčního rámce pro období 2007 – 2013 (NSRR). Dokument je také komplementární a vykazuje synergické efekty s Národním strategickým plánem rozvoje venkova 2007 – 2013 pro realizaci politiky rozvoje venkova.

Cílem českého rybnářství v období 2007 – 2013 je přispět k realizaci globálního cíle NSRR, avšak s přihlédnutím k omezeným zdrojům, které budou do odvětví plynout z evropských i domácích zdrojů. ČR bude usilovat v rybnářství o posílení konkurenceschopnosti sektoru na domácím i zahraničním trhu. Úspěšná realizace Operačního programu Rybnářství, který je nástrojem realizace Společné rybnářské politiky, bude mít pozitivní dopady na životní prostředí a dále budou vytvořeny podmínky ke stabilizaci a diverzifikaci ekonomiky na mikroregionální úrovni. Pozitivem strategie je, že půjde o zlepšení podmínek ve venkovských oblastech s tradiční koncentrací rybochovných aktivit, což se projeví udržením a zkvalitněním životních podmínek obyvatelstva na venkově a bude doprovázeno realizací nových pracovních i volnočasových aktivit. Intervence v oblasti Společné rybnářské politiky přispějí k udržení, v optimálním případě o mírný růst zaměstnanosti v odvětví.

Vlastní strategie intervencí do odvětví rybnářství v programovém období 2007 – 2013 vychází z analýzy silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb a opírá se o následující strategické úvahy. Konkurenceschopnost ČR v oblasti rybnářství a schopnost dosáhnout udržitelného růstu je dosažitelná kombinací vnitřních a vnějších faktorů, především však podporou rybnářské struktury postavené na historicky tradičních systémech za použití nejmodernějších technologií a efektivního využití příležitostí vyplývajících ze zapojení ČR do EU a globalizované ekonomiky.

Je nutné posílit domácí poptávku po sladkovodních druzích ryb, která již dlouhodobě stagnuje a způsobuje nízkou ziskovost produkčního rybnářství. Nedostatečné zisky odvětví brání plošné propagaci ryb a výrobků z nich zaměřené na vhodné segmenty trhu. Při rozšiřování poptávky o konzumenty, kteří o sladkovodní ryby a výrobky z nich dosud nejevili zájem, je vhodné zvolit jako jednu ze zajímavých cílových skupin mladou generaci. Za velmi perspektivní tržní niku je možno považovat také provozy veřejného stravování, např. restaurace nebo závodní či školní kuchyně. Širší segment poptávky bude znamenat vyšší míru specializace produkce a spolu s růstem poptávky otevře nové možnosti pro producenty a zpracovatele.

Posílení poptávky bude dosaženo prostřednictvím vytvoření a implementace cílených marketingových a propagačních strategií. Ty se budou svým zaměřením a způsobem provedení opírat o zpracované analýzy trhu. Je vhodné neomezit propagaci pouze na domácí trh, ale zaměřit se i na perspektivní zahraniční trhy. Reklamní kampaně se zaměří na obecnou propagaci oboru i kvality rybního masa a výrobků z něj jako vysoce chutné a zdravé prospěšné potraviny s vlastnostmi blízcími se biopotravině, a to díky produkci v čistých vodách v příhodných ekologických podmínkách a krmení potravou blízkou potravě přirozené. Výrobci, jejichž produkty nesou geografické označení původu podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006, budou v reklamních kampaních vystupovat pod svými obchodními značkami.

Povzbuzená poptávka po sladkovodních rybnách bude rovnoměrněji rozložena v průběhu roku a umožní produkčním rybnářům využít rozsáhlých zkušeností s chovem ryb a lépe využít zpracovatelské kapacity. Bude tak možno profitovat z výhod ekonomiky rozsahu, protože v současnosti existují jak v oblasti výroby, tak zpracování ryb v tomto ohledu významné rezervy. Lepší využití zpracovatelských kapacit se významně projeví ve stabilizaci zaměstnanosti v těchto zařízeních (pokud ne přímo jejím růstem), bude znamenat zlepšení hospodářských výsledků podniků a v neposlední řadě by domácí producenti nebyli odkázáni

na nepříliš stabilní ani předvídatelné zahraniční trhy.

Tato strategie je podpořena skutečností, že v souvislosti se zvyšujícím se tlakem na rybí populace a hrozbou omezení lovu některých druhů mořských ryb, který se odrazí v jejich zvýšených cenách, lze očekávat přesun spotřebitelského zájmu k rybám sladkovodním z domácích rybochovných provozů.

Výše popsaný proces může být ohrožen více faktory, z nichž za nejvýznamnější je považováno nebezpečí výskytu rybích nákaz. Na ochranu proti nim by mohly země, kam domácí producenti vyvázejí zhruba polovinu domácí produkce ryb (zejména živých), uzavřít své trhy českým rybám. To by vedlo k rychlému kolapsu po staletí budovaného sektoru produkčního rybářství. Vzhledem k těmto okolnostem bude jednou ze strategických priorit udržení beznákazového stavu domácích vod a zdravé rybí obsádky. Státní veterinární správa monitoruje zdravotní stav ryb ve vodních tocích a nádržích ČR. V případě ojedinělého výskytu některé z významných chorob bude použito prostředků OP Rybářství na tlumení a odstraňování již vzniklých škod.

Novým významným prvkem v péči o rybníční hospodářství je náležité respektování ekologických požadavků, a to zejména v oblastech zvláštní ochrany přírody a krajiny. Strategie intervencí počítá s rozsáhlou výplatou kompenzace produkčním rybářům, kteří budou na rybnících hospodařit šetrnějším způsobem. Ekologičtější přístup bude prosazován také v oblasti tekoucích vod. Zde bude využita synergie s intervencemi Operačního programu životní prostředí, který zajistí zprůchodnění příčných bariér v tocích a navrácení toků do stavu blízkého stavu původnímu v místech, kde existují přirozené podmínky pro rozmnožování autochtonních druhů ryb a dalších vodních živočichů. Na tyto aktivity navazuje plánovitě vysazování původních druhů ryb a dalších vodních živočichů, aktivity OP rybářství se zaměří na druhy, které jsou vyjmenovány v evropské legislativě (např. úhoř říční).

Strategie intervencí rybářství počítá s podporou celoživotního učení, které je vnímáno jako klíčová podmínka dalšího ekonomického a k přírodě šetrného nakládání s vodními zdroji. Vzhledem k limitovaným prostředkům budou vzdělávací aktivity podporovány ze zdrojů alokovaných přímo Operačním programem Rybářství pouze v omezené míře. Tyto aktivity pod hlavičkou OP Rybářství se zaměří na jednorázové vzdělávací akce (konference a semináře) a dále bude podporováno vydávání studijních materiálů a provoz webových stránek věnovaných dané problematice. Většinu finančních zdrojů na celoživotní vzdělávání poskytnou komplementární operační programy financované Evropským sociálním fondem zastřešené Národním strategickým referenčním rámcem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti v České republice.

V duchu Lisabonské strategie je záměrem České republiky podporovat vývoj nových výrobků odpovídajících spotřebitelské poptávce a ověřování výsledků aplikovaného rybářského výzkumu v poloprovozní praxi a zavádění nových technologií do rybářských podniků.

Z kvantitativního pohledu se pro sektor rybářství jedná o převážně stagnační strategii. Z hlediska kvality je strategie postavena na modernizaci odvětví, která by měla být tažena zvýšením spotřeby obyvatelstva, zejména pak domácího. Pro nasycení domácí poptávky se počítá s uplatněním části produkce, která je v současných podmínkách (přes 50 %) vyvážena do zahraničí. Bude se jednat převážně o zpracované ryby a rybí výrobky, což výrazně posílí konkurenceschopnost jak produkčních, tak zpracovatelských podniků.

Vize sektoru v roce 2015

České rybářství je v roce 2015 plně konkurenceschopné a svou produkci opírá o udržitelné využívání kulturní krajiny. Konkurenceschopnost rybářství je založena na stabilizované poptávce na domácím i zahraničním trhu, ke spotřebitelům se dostává široká paleta kvalitních produktů s vysokou přidanou hodnotou. Sektor přispívá k diverzifikaci zaměstnanosti ve venkovských oblastech s vyšší koncentrací chovu a zpracování ryb. Produkce rybářství

a zpracování rybích výrobků jsou šetrné k životnímu prostředí, zvýšila se druhová rozmanitost flóry a fauny v českých tocích a nádržích.

Globální cíl

Globálním cílem rybnářství v České republice, který je v souladu s cíli Lisabonské a Göteborgské strategie, je **udržení stávající produkce ryb** v rybochovných zařízeních a úrovně zarybnění v rybnářských revírech. Podmínkou splnění tohoto cíle je **soulad s pravidly udržitelného rozvoje**, přičemž je třeba vyváženě zohlednit environmentální, hospodářská a sociální hlediska. V tomto smyslu je součástí globálního cíle **zachování současné úrovně zaměstnanosti** v rámci odvětví.

Specifické cíle

Specifickými cíli jsou zejména:

- zachování tradiční akvakultury a činností navazujících, důležitých pro udržení a rozvoj hospodářské, sociální struktury a životního prostředí;
- zvýšení domácí i zahraniční poptávky po rybách a výrobcích z nich pocházejících z rybnářské produkce ČR;
- zavedení metod akvakultury, které snižují nepříznivý vliv nebo zesilují kladné účinky na životní prostředí;
- zvýšení jakosti a rozšíření sortimentu výrobků z ryb;
- zlepšení a rozšíření nabídky kvalitních ryb a výrobků z nich;
- rozšíření možností chovu ryb ve sladkovodní akvakultuře;
- zlepšení pracovních podmínek v odvětví rybnářství;
- snížení nepříznivých vlivů chovu ryb na přírodní prostředí a zlepšení stavu vodního prostředí;
- posílení rovných práv mužů a žen;
- snížení ohrožení rybochovných hospodářství negativními vnějšími vlivy (nemoci, rybožraví predátoři).

Priority

Prioritami rybnářství ČR jsou:

- **Modernizace stávajících provozů, včetně oblasti zpracování ryb, trhu s rybami a rybními produkty** s upřednostněním sladkovodních ryb.
- **Propagace a marketingové aktivity zaměřené na ryby a produkty akvakultury** – je zapotřebí zvýšit obecné povědomí o kvalitě rybního masa, jeho chuťových vlastnostech a pozitivním vlivu na lidský organizmus. V konečném důsledku by se úspěšná propagace měla projevit zvýšenou spotřebou ryb a rybích výrobků na osobu.
- **Odbahnění rybníků** – je nutné odstranění nežádoucích sedimentů z rybníků.
- **Udržitelné obhospodařování krajiny** - musí zajistit nejen životaschopnost rybnářských podniků, ale také ve zvýšené míře využívat takových způsobů hospodaření, které budou mít pozitivní účinky na životní prostředí nebo budou alespoň bez negativního vlivu.
- **Ochrana a rozvoj vodních živočichů a rostlin** – jsou vázány na obnovu vnitrozemských vod, včetně míst pro tření a zprůchodnění migračních tras pro stěhovavé druhy ryb. S tím souvisí i modernizace a rozšíření líhní, které umožní odpovídající druhově pestré zarybnění říčních toků.

- **Zachování vysoké odborné úrovně pracovníků v oblasti rybářství**, které je pro oblast akvakultury zcela zásadní. Akvakultura je nedílně spjata s aplikovaným výzkumem a celoživotním vzděláváním, které umožňují využít nejnovější poznatky v praktickém provozu. Vzdělávací systém připravuje rybářské odborníky, aby v souladu s požadavky na zachování a zlepšení životního prostředí rozvíjeli efektivní výrobu. Kvalitní vzdělání je nedílnou součástí trvale udržitelného hospodaření na rybnících v souladu s požadavky na ochranu životního prostředí. Vstup mladé, vzdělané a své vzdělání prohlubující generace do odvětví je velice žádoucí pro stabilizaci celého sektoru.

Uvedené priority mají dlouhodobý charakter. Po celé programovací období budou stále aktuální a bude na ně navazováno i v dalších programovacích obdobích.

K dosažení priorit ČR pomohou zejména prostředky poskytované v rámci Operačního programu rybářství 2007 - 2013. Na základě výše uvedených předpokladů by mělo být do roku 2015 dosaženo:

- udržení roční produkce sladkovodních ryb na úrovni cca 20 tisíc tun ročně;
- modernizace zpracovatelských kapacit;
- zlepšení kvality vodního prostředí na rozloze cca 4 000 ha rybníků;
- modernizace a rozšíření rybích líhní;
- vytvoření rozmnožovacích míst;
- lepší informovanosti konečných spotřebitelů o kvalitních produktech rybářství a tím následně i zvýšení spotřeby rybích produktů;
- zlepšení technologií v akvakultuře s využitím nových vědeckých poznatků v praxi;
- odbahnění části rybníků.

Zdroje financování plánovaných aktivit

Naplňování Národního strategické plánu rybářství je financováno z více zdrojů. Převážná většina aktivit je hrazena z domácích dotačních programů (např. odbahnění rybníků, kompenzace za nařízenou péči o životní prostředí, kompenzace za škody způsobené chráněnými rybožravými predátory). Intervence politiky hospodářské a sociální soudržnosti (Fond soudržnosti a ERDF), které svým objemem mnohonásobně převyšují možnosti Evropského rybářského fondu, zahrnují např. čištění odpadních vod, revitalizaci vodních toků a zprůchodňování příčných překážek v tocích nebo podporu cestovního ruchu. ESF zajišťuje financování celoživotního vzdělávání. Synergické efekty vykazují i aktivity podporované z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (např. čističky odpadních vod ve venkovských oblastech, podpora cestovního ruchu).

V programovacím období 2007 – 2013 budou cíle OP Rybářství, který vychází z NSP, zajišťovány z Evropského rybářského fondu (např. propagační aktivity, investice do chovu a zpracování ryb, zarybnění tekoucích vod a vybraných tekoucích vod úhořím monté).

Hlavní oblasti zájmu Společné rybařské politiky v ČR

I. Udržitelné využívání rybích zdrojů

Česká republika je vázána společnými pravidly platnými pro uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh Společenství. České republiky se dotýká možnost nahrazení vyčerpaných mořských zdrojů produkty z akvakultury. Investice do akvakultury jsou jedním z nástrojů, které nepřímo napomáhají udržitelnému využívání rybích zdrojů.

II. Nabídka produktů a rovnováha trhu

1. Nabídka zpracovatelského průmyslu

Strategie České republiky směřuje ke zkvalitnění širší nabídky potravin ze stávajících provozů. Jedná se především o obohacení sortimentu, který je zaměřen na úpravy sladkovodních ryb z vlastní produkce. Výstavba nových rybích zpracoven není prioritou České republiky. Do budoucna je však nutné počítat s modernizací stávajících provozů tak, aby odpovídaly aktuálním hygienickým požadavkům a požadavkům na bezpečnost potravin.

2. Nabídka produktů pro lidskou spotřebu

Je nutné pozitivně orientovat stávající přístup spotřebitele, aby změnil své zvyklosti a využíval rybí produkty s vysokou přidanou hodnotou v průběhu celého roku. Cílem naší politiky je zajistit kontinuální zájem spotřebitelů orientovaný i na polotovary s vysokou kvalitou zpracování, nutriční hodnotou plně odpovídající požadavkům na zdravou výživu. Je nutné otevřít tento prostor pro systematické působení na veřejnost, aby bylo dosaženo kontinuálního využívání rybích zdrojů.

3. Nabídka rybí moučky a rybího tuku

Nabídka rybí moučky a rybího tuku není pro Českou republiku prioritou.

4. Vyvážení nabídky a poptávky

Česká republika stimuluje rozšíření nabídky a podporuje celoroční poptávku ze strany zákazníků především pomocí reklamních kampaní.

5. Přístup ke zdrojům ryb a do vod nečlenů Společenství (dohody o rybolovu a regionální rybařské organizace)

Česká republika si neklade žádné požadavky na přístup ke zdrojům ryb ve světových mořích a k rybolovným právům ve vodách Společenství i mimo ně.

6. Transparentnost trhu a volný pohyb produktů

Český stát nedisponuje rybařskými ani zpracovatelskými podniky, ty jsou plně v soukromém vlastnictví. Trh není státem nijak regulován a je plně transparentní.

III. Trvale udržitelný rozvoj akvakultury

1. Střednědobý rozvoj mořské a sladkovodní akvakultury

Mořská akvakultura není pro Českou republiku relevantní.

Cílem státu je zajistit takové podmínky, aby rybníky (sladkovodní akvakultura) v krajině plnily všechny funkce, pro něž byly vybudovány a které zabezpečovaly již v minulosti. Přitom je více než žádoucí, aby nadále byla zachována druhová biodiverzita života jak v rybnících, tak i kolem nich. Dlouhodobý záměr spočívá v systematické podpoře víceúčelového využívání rybníků. Jedná se o podporu aktivit na dosažení kvality vypouštěných vod z rybníčních systémů odpovídající požadavkům stanoveným v rámcové směrnici pro povrchové vody. Dále je usilováno o udržení a zlepšení retenčních schopností

v krajině, zajištění krajinnotvorných a dalších funkcí majících významný vliv na udržení využitelného potenciálu krajiny a životního prostředí. Podporu je nutno směřovat i na udržení rozrůzněnosti vodních společenstev založené na bázi částečně přirozené potravy.

Produkce v uzavřených systémech (technických akvakulturách) v našich podmínkách není příliš často používaná. Dojde-li vlivem nové legislativy či jiných vnějších vlivů k výraznému omezení produkce v rybnících, je možné předpokládat částečnou náhradu snížené produkce jinými formami akvakultury. Bude také nutno prověřit ekonomické aspekty zavádění těchto technologií a brát v úvahu průzkumy trhu zaměřené na tržní potenciál ryb a rybích výrobků zabezpečený z této nové technologie.

2. Rozvoj odvětví organické akvakultury ve smyslu ekologického zemědělství

Produkce ryb v souladu s ustanovením nařízení Rady č. 2092/2000/ES není dosud v České republice využívána ve významné míře. Česká republika zvažuje prověřit možnosti většího využívání organické akvakultury formou pilotních projektů.

3. Opatření ke zlepšení kvality vod využívaných k chovu

Soubor opatření se dělí podle jejich aplikace.

Rybářství je vázáno naplňováním legislativních předpisů (rámcová směrnice ES/60/2000). Požadavky na dodržení kvality ekologického stavu povrchových vod je nutné řešit v návaznosti na všechny související faktory v rybnících a v napájecí oblasti rybníka. V souladu s tím je cílem ČR snížit některé důsledky intenzivního hospodaření v rybnících.

4. Diverzifikace chovu a zavádění nových druhů

Diverzifikace chovu a zavádění nových druhů musí probíhat v souladu nejen se zájmy rybářů, ale i v souladu s požadavky životního prostředí, týkajícími se introdukce nových druhů. Rozšíření chovu o další nepůvodní druhy je nutno směřovat do uzavřených systémů, aby bylo zabráněno úniku chovaných organismů do volné přírody. Je nutné podporovat introdukci těch druhů ryb, které vykazují nízkou vnímavost na nebezpečné druhy nákaz.

5. Opatření k prevenci chorob

Kontrola zdraví zvířat je v ČR (v souladu s předpisy ES) zaměřena především na chovy ryb citlivých na nebezpečné druhy nákaz (směrnice). Státní veterinární správa zaznamenává v systému povinných vyšetření všechna existující hospodářství, aby nedocházelo ke vzplanutí a šíření nákaz. V návaznosti na platné legislativní předpisy v oblasti zdraví zvířat bude možno přispívat z EFF na některé výdaje ve veterinární oblasti.

IV. Rozvoj a konkurenceschopnost odvětví

1. Střednědobý rozvoj mořského rybolovu, včetně konkurenceschopnosti flotily Společenství a zvláště malého pobřežního rybolovu

Není relevantní pro Českou republiku.

2. Využití všech úlovků, modernizace palubního zařízení a skladovacích podmínek

Není relevantní pro Českou republiku.

3. Zlepšení zařízení a podmínek vykládky, balení a skladování na souši

Není relevantní pro Českou republiku.

4. Rybolov ve vnitrozemských vodách

Není relevantní pro Českou republiku ve smyslu výkladu rybolovu ve vnitrozemských vodách Evropskou komisí jakožto komerční činnosti.

Domácí výklad vnímá rybolov ve vnitrozemských vodách jako převážně nekomerční činnost

rekreačních rybářů organizovaných v rybářských svazech nebo na základě zakoupení povolenky k lovu ryb udicí od majitele nebo správce vodní plochy.

Systematicky a v dlouhém časovém horizontu jsou prováděna opatření, která uměle doplňují druhy ryb, které se nemohou samy rozmnožovat. Jako některé příčiny, které zabraňují přirozené reprodukci ryb, lze uvést úpravy koryt řek, výstavby příčných bariér, neprůchodnost toků pro migrující druhy ryb.

Cílem ochrany rybích populací je stabilizace populací pstruha obecného a lipana podhorního v oblastech, kde jsou objektivní podmínky k jejich výskytu. Další prioritou jsou opatření na obnovu populace úhoře, jež spočívají hlavně v podpoře nákupu a dovozu monté (glass eel) a jeho následného vysazení do rybářských revírů. Důvody umělého vysazování jsou ve slabším tahu úhoře vůbec a migračních neprostupných bariérách v říčním systému. S problematikou úhoře souvisí i zpětná migrace tohoto druhu do moře a současný stav jeho ochrany. Bez všestranné mezinárodní spolupráce a platného právního předpisu ve všech vodách států, kterými úhoř za svého života migruje, nelze očekávat zvyšování jeho populace.

Pro kvalitní rybí společenstva je zapotřebí udržet, případně obnovit přírodní nebo přírodě blízký stav koryt vodních toků, zprůchodnit říční síť pro lososa, úhoře, mořského pstruha a další migrující druhy ryb. Do uvedených aktivit je nutné zapojit také nerybářské subjekty nakládající s povrchovými vodami.

5. Dlouhodobý rozvoj zpracovatelského průmyslu

Modernizace stávajících provozů patří mezi cíle České republiky. Zpracování produktů akvakultury z rybníčního rybníctví do budoucna je především orientováno na výrobky s vysokou přidanou hodnotou. Ze zpracovaných ryb se na trhu uplatňují převážně zmrazené výrobky. Snahou je upoutat pozornost spotřebitelů na čerstvé (chlazené) zpracované ryby, které si udržují mimořádnou kvalitu, ovšem naráží na skutečnost, že se jedná pouze o sezónní prodej ryb.

Cílem rozvoje zpracovatelského průmyslu je dosáhnout postupného navýšení současného podílu zpracovaných ryb z celkového domácího trhu prostřednictvím celorepublikových cílených propagačních kampaní.

Zpracovatelské podniky musí naplňovat požadavky stanovené v platných předpisech ES a navazující národní legislativě se zaměřením na výrobní, veterinární, hygienické a sanitární podmínky.

6. Střednědobý rozvoj uvádění na trh

Na silně tradičním domácím trhu dominuje jednoznačně živý kapr. Zvyšování poptávky po kaprovitých rybách není v novém programovacím období očekáváno.

Je nutné podchytit a rozvinout zájem zákazníků o rybí produkty a zvýšit poptávku po zpracovaných sladkovodních produktech v průběhu celého kalendářního roku.

7. Politika inovací, výzkumu, označování kvality a vývoj nových produktů nebo produktů s vysokou přidanou hodnotou

Historický vývoj tradičního hospodaření ve vnitrozemské akvakultuře postupně vytvořil náročnou, ale účelnou strukturu.

Cílem výzkumu je zavádění nových technologií do vlastní produkce na rybníčních systémech, používání progresivních technologií s recyklací napájecí vody, genetické šlechtění s fixací vysoké užitkové hodnoty vyšlechtěných linií, rozšiřování počtu hospodářsky využívaných rybích druhů.

V České republice je registrována ochranná známka „Český kapr“ pro všeobecnou propagaci ryb a výrobků z nich vyrobených členy Rybářského sdružení ČR. Podle nařízení Rady (ES)

č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin lze propagovat také následující produkty: Pohořelický kapr a Kapr Mariánsko-lázeňský, Třeboňský kapr je v procesu uznávání. V České republice byla zavedena značka kvality „Klasa“, která označuje některé potraviny s prověřenou vysokou kvalitou. Značka kvality „Klasa“ byla udělena některým výrobkům z kapra a také Třeboňskému kapru.

8. Analýzy ekonomické situace podniků v odvětví

Obor se potýká se závažným nedostatkem vlastních zdrojů. Tato situace se mírně zlepšila zapojením domácích prostředků i využíváním evropských fondů. Rybářství se opírá o vysoký podíl těžké, ale levné fyzické práce a jeho výsledky do značné míry závisí na přírodních faktorech. Dosavadní podpora směřovaná do technického vybavení a modernizace výrobních zařízení zajistila postupné snižování výrobních nákladů, které přispělo k posílení konkurenceschopnosti produkčních jednotek, avšak plně nekompenzovalo např. zvýšené náklady vstupů. Celkový objem produkce sladkovodních ryb nevytváří dostatečné finanční zdroje a rezervy, které by bylo možno využít na velké investiční akce bez vstupu veřejných finančních prostředků. Rekonstrukce a odbahnění rybníčních soustav bez dotací je v současných cenových relacích a s ohledem na ekonomiku produkce ryb nemožná. Je téměř vyloučeno snižovat náklady v podmínkách stagnující poptávky a rostoucí ceně vstupů do výroby.

Vzhledem k nedostačující datové základně je však problematické zpracovat detailnější analýzy ekonomické situace podniků v odvětví rybářství.

9. Ochrana spotřebitelů a jejich informování

Ochrana spotřebitelů je zajišťována Státní zemědělskou potravinářskou inspekcí, Českou obchodní inspekcí a Státní veterinární správou České republiky. V rámci republiky kromě těchto kontrolních organizací je zavedena značka „Klasa“, která pozitivně motivuje spotřebitele k nákupu špičkových potravinářských výrobků. Součástí naplňování platných nařízení EU a národní legislativy představované zejména zákonem o potravinách č. 110/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, je rovněž označování původu produktů na obalech. Záměrem je zajistit, aby konečný spotřebitel měl k dispozici přesné informace o původu a kvalitě potravin.

V. Lidský kapitál a teritoriální dimenze Společné rybářské politiky

1. Střednědobá politika a kvalita zaměstnanosti v odvětví (příspěvek k lisabonským cílům)

Národní prioritou je udržet současný stav zaměstnanců v profesním rybářství, tedy na úrovni cca 1 600 až 1 800 pracovníků. Tento počet sice v průběhu let mírně klesá, ale neustále probíhá doplňování stavu mladými absolventy všech typů škol.

ČR by měla podpořit nové odborníky, kteří budou vyváženě uplatňovat ekonomicky a ekologicky udržitelné hospodářské přístupy. Dále by měl být kladen důraz na alternativu a užití řízené akvakultury jako náhradního zdroje za omezované hospodaření. Pokud by došlo k dalšímu významnému snižování produkce na rybnících, Česká republika by mohla zaznamenat zásadní propad zaměstnanosti v sektoru.

2. Bezpečnost a zlepšování životních a pracovních podmínek

Rybníkářství je spojeno s prací v terénu a z toho vyplývá, že oblast zlepšování pracovních podmínek bude zacílena na snižování fyzické náročnosti, na zlepšení hygienických podmínek, na používání kvalitních osobních ochranných pomůcek, na progresivní ekologicky šetrné technologie, na používání moderní techniky a zlepšování sociálního zázemí.

3. Rozvoj profesního vzdělávání, politika přístupu do odvětví a podpora začínajících

mladých lidí

Česká republika si je vědoma obecného požadavku na neustálé rozšiřování základní vzdělanosti. Profesionální vzdělanost na ni úzce navazuje a všechny úrovně rybářského školství jsou vysoce kladně hodnoceny. Přímá návaznost školství, výzkumu a rybníkářství je zárukou, že nejnovější poznatky budou přímo aplikovány v provozu.

4. Postavení a role žen v odvětví

Ženy mají zajištěna rovná práva a přístup k pracovním příležitostem v oblasti rybářství, přesto je role žen v odvětví nasměrována do méně fyzicky náročných profesí. Jedná se především o zpracování rybích produktů a doprovodné služby rybářství, jako jsou práce při výrobě sítí a dalších pomůcek, kde se ženy uplatňují. Dále pracují v řídicích funkcích, ve školství a ve výzkumu.

5. Sociální dialog

Sociální dialog je konstruktivní a dlouhodobě stabilní. Dojde-li v rybářství k výraznému omezení hospodaření, je velmi pravděpodobné, že mohou nastat určité sociální otřesy.

V současnosti představují pracovníci v rybářství specifickou komunitu, která je prvořadě spojována odborným studiem na malém počtu rybářských škol, v komunitě je patrná profesní hrdost. Je tak položen základ k sociálnímu dialogu mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, který v současnosti bezproblémově funguje. Vnější tlaky na hospodaření na rybnících mohou tuto stabilní situaci vážně narušit.

6. Strategie trvale udržitelného rozvoje rybolovných oblastí

Není relevantní pro Českou republiku.

VI. Ochrana vodního prostředí

1. Prevence a kontrola znečištění pocházejícího ze zdrojů mimo odvětví

Vodní plochy, které mohou být využitelné pro akvakulturu, je zapotřebí posoudit z hlediska kvality vodního prostředí, stálosti průtoků, obsahu znečišťujících látek, případně dalších faktorů majících vliv na obsah škodlivin. Kvalitu vody v rybnících negativně ovlivňují zdroje znečištění, proto musí být jakost vody průběžně kontrolována. Dozor nad respektováním zákonných norem v oblasti životního prostředí zajišťuje Česká inspekce životního prostředí.

2. Dohled na podmínky vodního prostředí a vědecké monitorování

Každý producent provádí kontrolu kvality vodního prostředí, v němž žijí chované ryby. Proto v průběhu roku a s ohledem na vývoj počasí sleduje kvalitativní ukazatele, aby v případě potřeby bylo možno provést okamžitá opatření k záchraně rybí obsádky. Dlouhodobé sledování kvality povrchových vod je zájmem České republiky vzhledem k závazkům vyplývajícím z požadavků rámcové směrnice o vodách.

3. Nakládání s odpadem a kvalita odpadních vod produkovaných odvětvím

Odvětvím vyprodukované odpady je nutno rozdělit na dvě základní kategorie.

A) Odpady, které vznikají v přímé závislosti na vlastní produkci. Tyto odpady z intenzivních akvakultur, případně ze zpracovatelských provozů, jsou likvidovány v souladu s požadavky příslušných státních orgánů. V novém programovacím období jsou plánovány podpory na využívání technologií šetrných k životnímu prostředí a čištění odpadních vod v souladu s nejnovějšími technickými poznatky v oboru.

B) Plaveniny a splaveniny z okolního prostředí, ukládající se v rybníčních soustavách, negativně ovlivňují vlastní rybářskou produkci. Zpomalením průtoku v rybnících dochází

k ukládání unášených částic. Podle charakteru krajiny v povodí, které napájí rybník, je také určeno množství a složení těchto látek.

4. Ochrana vodního prostředí a oblastí, v nichž se sledované vodní druhy rozmnožují

Národní legislativa v návaznosti na legislativu EU dostatečně zohledňuje ochranu vodního prostředí. Míst vhodných k přirozenému rozmnožování některých rybích druhů neustále ubývá. Pro udržení stávajících rybích společenstev v říčních systémech je nutné provádět i nadále zásahy, které napomáhají k jejich stabilizaci. V řekách České republiky jsou hlavně vysazována a doplňována rybí společenstva tak, aby vykazovala vyváženou strukturu. Reintrodukce lososa atlantského do České republiky probíhá koordinovaně ve spolupráci s Německem a Švédskem. Pro znovuoobnovení populací lososa nestačí jeho umělé rozmnožování, ale musí postupně dojít ke zprůchodnění řek. Úprava a monitoring třecích míst je jednou z dalších podmínek úspěšné reprodukce lososa ve volné přírodě.

Úhoř říční migruje za rozmnožováním po proudu dolů a pro jeho zdárný návrat k reprodukci musí být systém ochrany mezinárodně koordinován. Finanční podpora vysazování do volných vod a zprůchodnění řek je nutnou podmínkou pro jeho záchranu.

VII. Dobré řízení SRP

1. Kontroly a řízení

Kontrolní a řídicí činnost je dána zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybníkářství), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon definuje hierarchii orgánů vykonávající státní správu rybníkářství od nejnižších složek státní správy tj. obecních úřadů obcí s rozšířenou působností přes krajské úřady až po ministerstva. Rovněž jsou zde uvedeny celní orgány. Z dalších zákonů dotýkajících se rybníkářství vyplývají povinnosti pro Státní veterinární správu a České inspekci životního prostředí, Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci aj. Rybníkářské sdružení ČR zastává koordinační a poradní funkci v rámci rybářských subjektů, které vytváří pozitivní tlak na objektivní podmínky produkce ryb. Rybníkářské svazy jsou součástí Rybníkářského sdružení a zajišťují především rekreační rybníkářství. Mají vlastní zařízení, která produkují převážně násadové ryby pro udržení stávajícího zarybnění rybářských revírů.

2. Kvalitní data a sběr informací

Povinnost vést evidenci o hospodaření je dána zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství. V § 3 je dána povinnost rybníkářům a v § 11 je povinnost vést evidenci o hospodaření v rybníkářském revíru a předkládat ji ke kontrole příslušnému rybářskému orgánu. Příslušný rybářský orgán může při kontrolní činnosti využít informace poskytnuté Rybníkářským sdružením ČR.

3. Producentké organizace

Producentké organizace v rybníkářství České republiky, jak je zná nařízení Rady č. 104/2000/ES, nebyly uznány z důvodů nezájmu. Existují ovšem organizace podobného zaměření, jako je např. Fishmarket, který obchoduje i za jiné producenty.

4. Regionální poradní výbory a mezioborové partnerství

Z důvodu správného nasměrování priorit a cílů byly v České republice vytvořeny dvě regionální pracovní skupiny především za účelem přípravy NSP a OP Rybníkářství na programovací období 2007 - 2013. Společnou snahou bylo nastavit strategii, cíle, záměry a konkrétní opatření tak, aby do budoucna byl zajištěn trvale fungující sektor rybníkářství. Tyto skupiny sestávají z odborníků produkčních podniků, z pracovníků výzkumu a školství, zástupců rekreačních rybníkářů a státní správy rybníkářství. Společně se všemi ostatními složkami státní správy by mělo dojít k racionálnímu zhodnocení správnosti nasměrování jednotlivých

navrhovaných podpor do diskutovaných a problémových oblastí rybářského sektoru v jednotlivých regionech tak, aby cíle byly v souladu se Společnou rybářskou politikou Společenství.

4. Zdroje, které budou mobilizovány

Tab. č. 1 Výhled celkových předpokládaných finančních zdrojů na období 2007 – 2013 pro realizaci oblastí národní strategie z EFF v (€) (bez částky vyčleněné na technickou pomoc)

Celkem	Příspěvek z EFF	Vnitrostátní příspěvek
34 335 122	25 751 341	8 583 781

(EUR v běžných cenách)

Pozn.: Příspěvek EFF činí 75 %, příspěvek národních veřejných zdrojů 25 %.

5. Tvorba, implementace a monitorování NSP

Tvorba NSP a respektování principu partnerství

Základní součástí moderní demokracie je spolupráce při rozhodovacím procesu. Kvalita, přiměřenost a účinnost politiky Evropské unie závisí na zajištění širokého spektra účasti při tvorbě a implementaci veřejné politiky. Princip partnerství znamená přínos v decentralizaci rozhodovacích procesů, neboť vyžaduje úzkou spolupráci mezi Evropskou unií, národními, regionálními a místními orgány, ostatními partnery, nevládními organizacemi a zbylými občanskými sdruženími. Základní součástí principu partnerství je ujištění, že všechny subjekty odpovědné za implementaci byly zapojeny do fáze tvorby této politiky. Spolupráce partnerů v rozhodovacím a implementačním procesu významně přispívá ke zvýšení legitimacy institucí zapojených do činění rozhodnutí i přes to, že spolupráce může prodloužit dosažení rozhodnutí.

Přípravné práce na tvorbě Národního strategického plánu byly zahájeny v průběhu června 2005. Kontinuálně navázaly na průběžnou spolupráci s profesními rybáři a zástupci zájmových svazů hospodařících v rybářských revírech, kteří byli aktuálně o projednávání návrhu nařízení „Evropský rybářský fond“ informováni.

Společné resortní a meziresortní pracovní schůzky rovněž probíhaly za účasti všech dotčených odborů v rámci MZe, zástupců MF, MZV a MŽP.

Pro zajištění aktivního přístupu rybářů k přípravě NSP a OP Rybářství se v průběhu roku 2005 konaly čtyři neformální diskuse a setkání s producenty a zástupci zájmových svazů. Následně MZe vytvořilo dvě pracovní skupiny, které pokryly celé území ČR. Složení pracovních skupin bylo koncipováno tak, aby postihlo zástupce zabývající se profesně rybářstvím od vlastních produkčních podniků, zpracovatelských a obchodních firem, přes zájmové svazy hospodařící v rybářských revírech až po školní výrobní podniky, střední školy a univerzity a dále Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Vodňanech. Do procesu tvorby NSP a OP Rybářství byly zapojeny i nevládní neziskové organizace jako je např. Agentura ochrany přírody a krajiny.

Všichni členové se aktivně zapojili do prací na přípravě podkladů pro tvorbu NSP a Operačního programu. Koordinačním centrem se pro obě pracovní skupiny stalo Rybářské sdružení ČR. Na základě několika kol jednání Rybářské sdružení sumarizovalo všechny podklady stran požadavků od jednotlivých členů pracovních skupin. V létě a na podzim roku 2006 proběhlo posouzení vlivů OP Rybářství na životní prostředí. V rámci tohoto procesu byl materiál zveřejněn v Informačním systému SEA. Dne 20. října 2006 proběhlo veřejné projednání posouzení vlivů návrhu OP Rybářství na životní prostředí. Dokument byl rovněž zveřejněn na internetových stránkách MZe.

Paralelně probíhala příprava na zpracování Analýzy současného stavu a prognózy vývoje rybářství v České republice na období 2007 – 2013 ve vztahu k Společné rybářské politice Evropského společenství s výhledem do roku 2015, která byla vypracována v rámci technické pomoci FIG, dokončena a předána MZe 12. prosince 2005. V NSP byly zohledněny a využity všechny zásadní a relevantní závěry se zřetelem na Národní rozvojový plán ČR a Národní strategický referenční rámec ČR.

V průběhu měsíců dubna a května roku 2007 došlo k částečnému přepracování NSP a OP Rybářství. K diskusi nad těmito dokumenty se dne 7. června 2007 ve Vodňanech uskutečnilo další setkání pracovní skupiny pro tvorbu NSP a OP Rybářství, jehož se zúčastnili zástupci výše uvedených institucí a MZe. Představitelé produkčního rybářství zde jednoznačně vyjádřili svůj záměr soustředit svou budoucí produkci převážně na kapra a podpořili novou koncepci MZe pro realizaci záměrů Společné rybářské politiky.

V rámci meziresortního připomínkového procesu, který byl rozšířen i o subjekty neziskového sektoru, byly při zpracovávání OP Rybářství vyzvány ostatní resorty partnerské organizace ke vznesení připomínek. Připomínky byly zpracovány do materiálu OP Rybářství na oficiálním vypořádání, které se konalo dne 12. července 2007.

Text NSP je konsensuálním dokumentem státní správy v oblasti rybářství a životního prostředí a subjektů zabývajících se rybářstvím; popisujícím cíle a strategie SRP v rámci možností vnitrozemského hospodaření.

Princip partnerství bude nadále uplatňován i při implementaci OP Rybářství, jeho monitorování a hodnocení.

Implementace NSP

Na základě usnesení vlády č. 603/2006 ze dne 24. května 2006 k finančním tokům Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky v České republice pro období 2007 – 2013 a jejich institucionálnímu zabezpečení je systém finančních toků pro EFF nastaven totožně s finančními toky strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

- **Řídicí orgán (ŘO) pro Evropský rybářský fond – MZe**, hlavní funkcí je řízení operačního programu,
- **Platební a certifikační orgán pro Evropský rybářský fond – MF**, zodpovědný za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých ČR z rozpočtu EU.
- **Auditní orgán pro Evropský rybářský fond - MF**, je funkčně nezávislý na řídicím orgánu a platebním a certifikačním orgánu. Je zodpovědný za ověřování účinného fungování řídicího a kontrolního systému a za vykonávání činnosti v souladu s čl. 61 nařízení o EFF.
- **Zprostředkující subjekt pro Evropský rybářský fond – SZIF**, který vykonává administraci spojenou s příjmem žádostí včetně kontroly projektů, a zároveň provádí platby příjemcům podpory (**Finanční útvar**), přičemž bude zajištěno oddělení těchto dvou funkcí.

Monitorování aktivit NSP

Monitorování NSP, tedy kontrola naplňování cílů NSP, je na nejvyšší úrovni realizován prostřednictvím Monitorovacího výboru (dále je „MV“) Operačního programu Rybářství. Monitorovací výbor OP Rybářství zřídí MZe do tří měsíců ode dne, kdy bude ČR oznámeno rozhodnutí o schválení OP Rybářství. Jeho činnost a konstituce jsou upraveny čl. 62 odst. 2 a čl. 63 nařízení o EFF. Monitorovací výbor OP Rybářství se na svých jednáních řídí Statutem a jeho jednání probíhají v souladu s Jednáním řádem. Návrh složení je připraven ve spolupráci s partnery z vládních i nevládních institucí s ohledem na rovná práva mužů a žen. Předsedou Monitorovacího výboru OP Rybářství bude zástupce MZe, jeho členy budou zástupci ministerstev podílejících se na realizaci programu, ekonomičtí a sociální partneři, zástupci nevládních organizací. Z vlastního podnětu se práce monitorovacího výboru účastní zástupce Komise v poradním postavení.

Na realizační úrovni bude Operační program Rybářství monitorován prostřednictvím počítačového informačního systému, který bude kromě dalších informací poskytovat údaje o hierarchicky nastaveném systému kvantifikovaných indikátorů (finanční vstupy, a věcné výstupy, výsledky a dopady intervencí. Tento systém bude využíván Řídicím orgánem OP Rybářství, informace z něj budou poskytovány do databáze Evropské komise SFC 2007 a dalším subjektům implementačního systému na národní úrovni. Data z monitorovacího systému jsou v pravidelných intervalech předkládány ústavním institucím ČR.

Informace a data o OP Rybářství bude ŘO OP Rybářství v souladu s čl. 67 nařízení o EFF využívat pro vypracování návrhu výročních a závěrečné zprávy o realizaci OP Rybářství. Tyto zprávy budou předány MV OP Rybářství, SZIF, MZe, MF a dalším institucím. Sběr

informací a fyzický monitoring se bude provádět na čtvrtletním základě. Poprvé v roce 2008 a pak každoročně do 30. června předloží ŘO OP Rybářství Komisi výroční zprávu o pokroku dosaženém při provádění OP Rybářství. Závěrečnou zprávu o provádění OP Rybářství předloží ŘO OP Rybářství Komisi nejpozději do 31. března 2017.

Za sběr a kontrolu správnosti dat od žadatele / příjemce dotace zodpovídá zprostředkující subjekt. Data o OP Rybářství budou zpracována rovněž za regionální úroveň.

Hodnocení NSP

Účelem hodnocení ex-ante je ověřit vhodnost navrhované strategie, prioritní osy a opatření. Ex-ante hodnocení bylo provedeno v rámci přípravy NSP a z důvodu zabezpečení lepší provázanosti mezi strategickým a prováděcím dokumentem bylo spojeno s hodnocením OP Rybářství. Hodnocení obou dokumentů vypracovalo pracoviště Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, zpracovatelé: prof. Ing. František Střeleček, CSc., Ing. Václav Šilhavý, doc. Ing. František Vácha, CSc. V souvislosti se změnou NSP na jaře 2007 bylo ex-ante hodnocení aktualizováno.

6. Přílohy

Použité zkratky

Zkratka	Význam
Akvakultura	Pěstování nebo chov vodních organismů za použití postupů určených ke zvýšení produkce těchto organismů nad přirozenou kapacitu životního prostředí; organismy zůstávají po dobu pěstování nebo chovu majetkem fyzické nebo právnické osoby až do doby jejich sběru
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
EFF	Evropský rybářský fond
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje
ES	Evropské společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
Evaluace	hodnocení
Hodnocení Ex-ante	Předběžné vyhodnocení efektivnosti, respektive účelnosti prostředků, které mají být vynaloženy
Nařízení EFF	Nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006 o Evropském rybářském fondu
NSP Rybářství	Národní strategický plán rybářství
Odvětví rybářství	Hospodářské odvětví včetně veškerých činností výroby, zpracování a uváděn produktů rybolovu a akvakultury na trh
OP Rybářství	Operační program Rybářství na období 2007 – 2013
ŘO	Řídící orgán OP Rybářství (odbor MZe)
SEA	Strategic Environmental Assessment (Strategické hodnocení dopadu na životní prostředí)
SFC 2007	Databázový informační systém Evropské komise
SRP	Společná rybářská politika
SWOT	Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a rizik (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats – Analysis)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ZCHÚ	Zvláště chráněná území
Způsobilé výdaje	Výdaje, na které je možné poskytnout dotaci; jsou definovány v jednotlivých opatřeních

**Užití sladkovodních tržních ryb vyprodukovaných chovem
(tis. tun živé hmotnosti)**

Rok	Produkce tržních ryb *	Užití		
		Prodej živých ryb v tuzemsku	Ryby určené pro zpracování	Vývoz živých ryb
1990	19,3	9,1	3,8	2,7
1991	18,7	9,1	2,2	4,6
1992	20,8	9,9	2,3	5,6
1993	20,1	9,2	1,6	9,3
1994	18,7	9,4	1,6	8,4
1995	18,7	9,7	1,7	7,8
1996	18,2	8,5	1,9	8,2
1997	17,6	7,6	1,4	7,0
1998	17,2	7,5	1,6	8,8
1999	18,8	8,5	1,8	8,0
2000	19,5	8,5	2,1	9,2
2001	20,1	7,8	2,1	10,0
2002	19,2	7,6	1,6	9,7
2003	19,7	7,8	1,8	9,4
2004	19,4	8,2	1,7	9,5
2005	20,5	8,6	2,2	9,3
2006	20,4	8,5	1,9	10,0

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Poznámka: * Kromě celoroční produkce tržních ryb zohledněn i počáteční stav (zásoba z minulého roku), objem importovaných tržních ryb a ztráty, což představuje celkovou bilanci (včetně konečné zásoby živých ryb)

Hodnota zpracovaných sladkovodních ryb v roce 2005

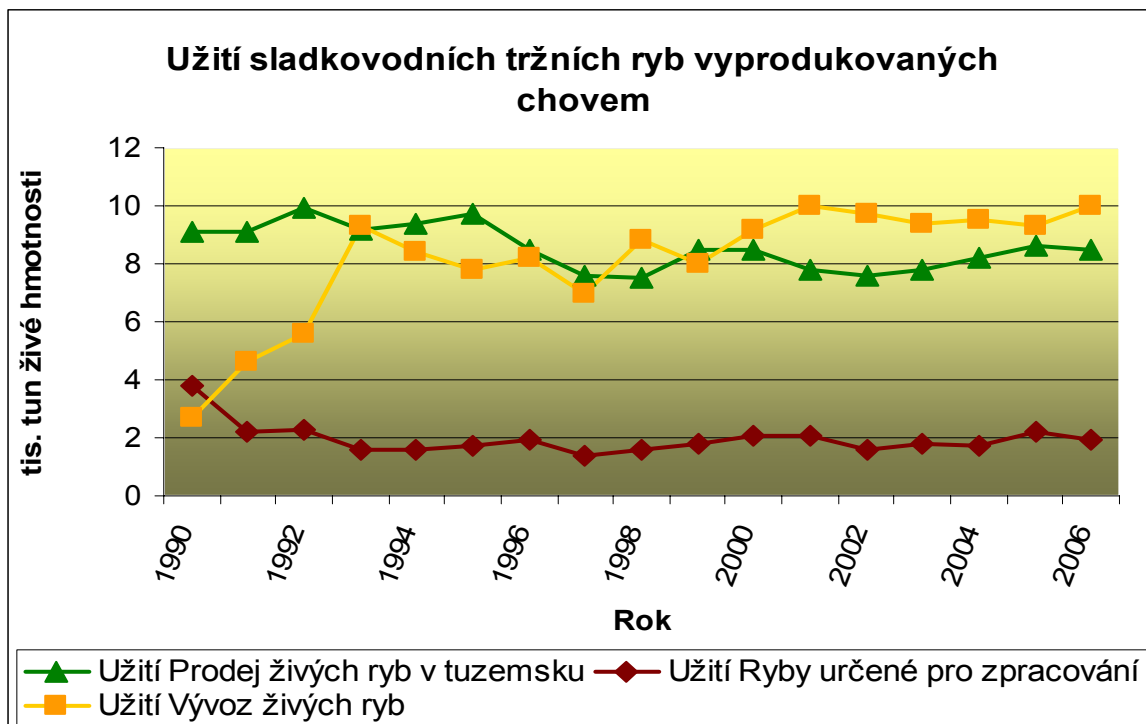
Druh ryb	(%)	Zpracované množství v živé hmotnosti (t)	Výtěžnost (%)	Hmotnost vyskladněných finálních výrobků (t)	Průměrná jednotková cena výrobků (Kč/kg)	Tržby za vyskladněné výrobky (mil. Kč)
<i>Kapr obecný</i>	45	977	*) 43	420	160,-	67,2
<i>Pstruh duhový</i>	30	651	75	488	140,-	67,3
<i>Býložravé ryby</i>	20	434	***) 50	217	100,-	21,7
<i>Dravé a ostatní ryby</i>	5	108	***) 70	75	200,-	15,0
Celkem	100	2 170		1 200		172,2

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

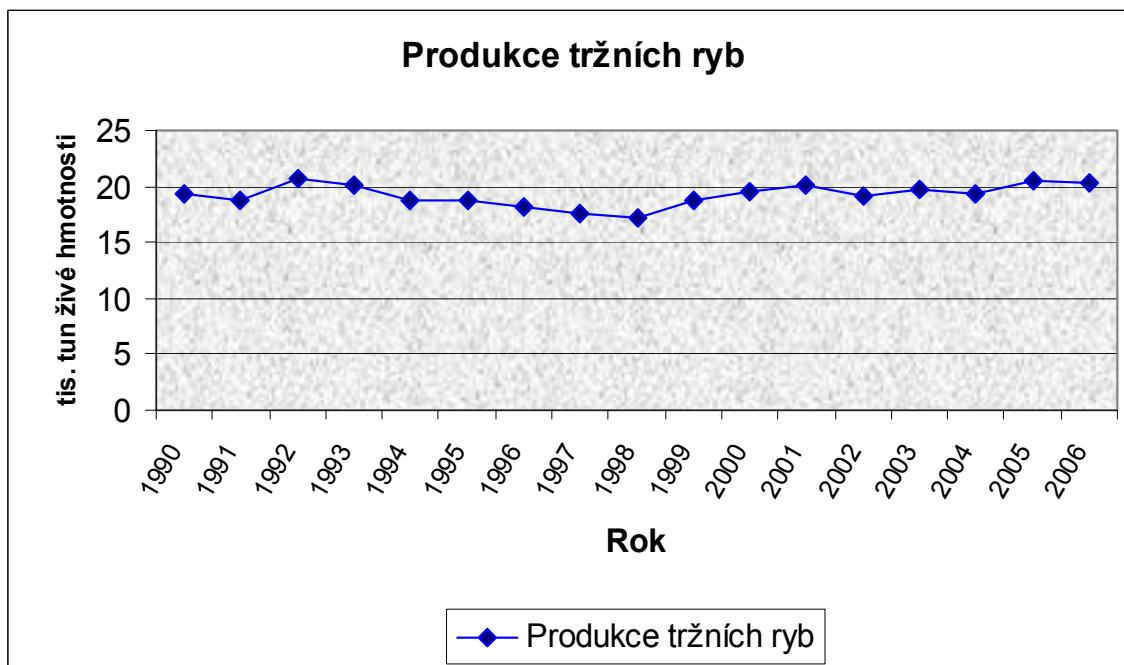
*) Kapr porcovaný či půlený a kapří filety chlazené v poměru 1:1

***) Porcovaný tolstolobik a amur v poměru 1:1 s uzenými býložravými rybami

***) Zpravidla štika, candát a okoun kuchařský chlazený nebo zmrazený v poměru 0,75:0,25 s uzeným sumcem

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Druhá struktura produkce tržních ryb 1995 – 2006 (v tis. tun živé hmotnosti)

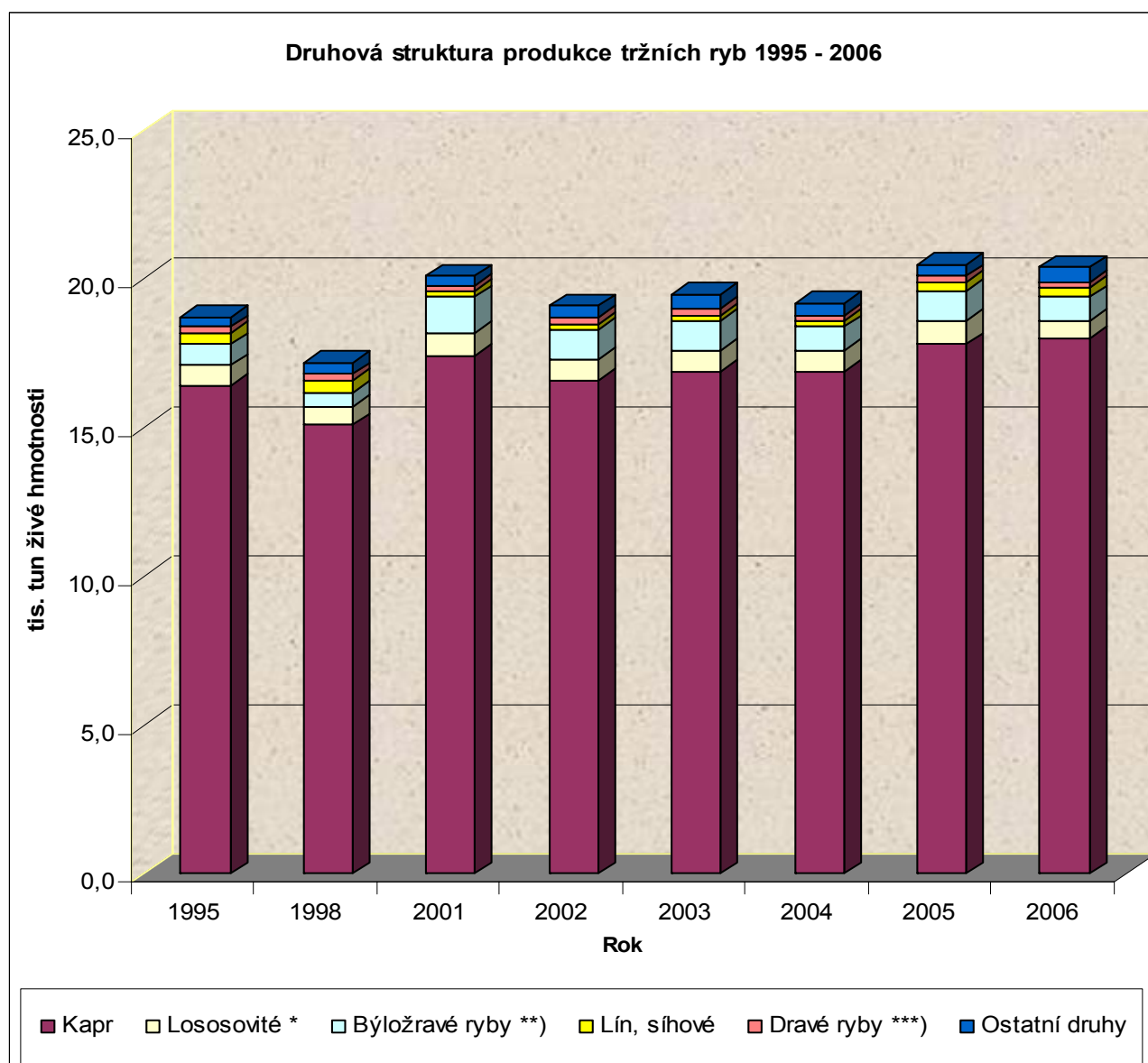
Druhy ryb	1995	1998	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kapr	16,4	15,1	17,4	16,6	16,9	16,9	17,8	18,0
Lososovité *	0,7	0,6	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,6
Býložravé ryby **)	0,7	0,5	1,2	1,0	1,0	0,8	1,0	0,8
Lín, síhové	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
Dravé ryby ***)	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Ostatní druhy	0,3	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5
Celkem	18,7	17,2	20,1	19,1	19,5	19,2	20,5	20,4

*) pstruh, siven

**) amur, tolstolobik

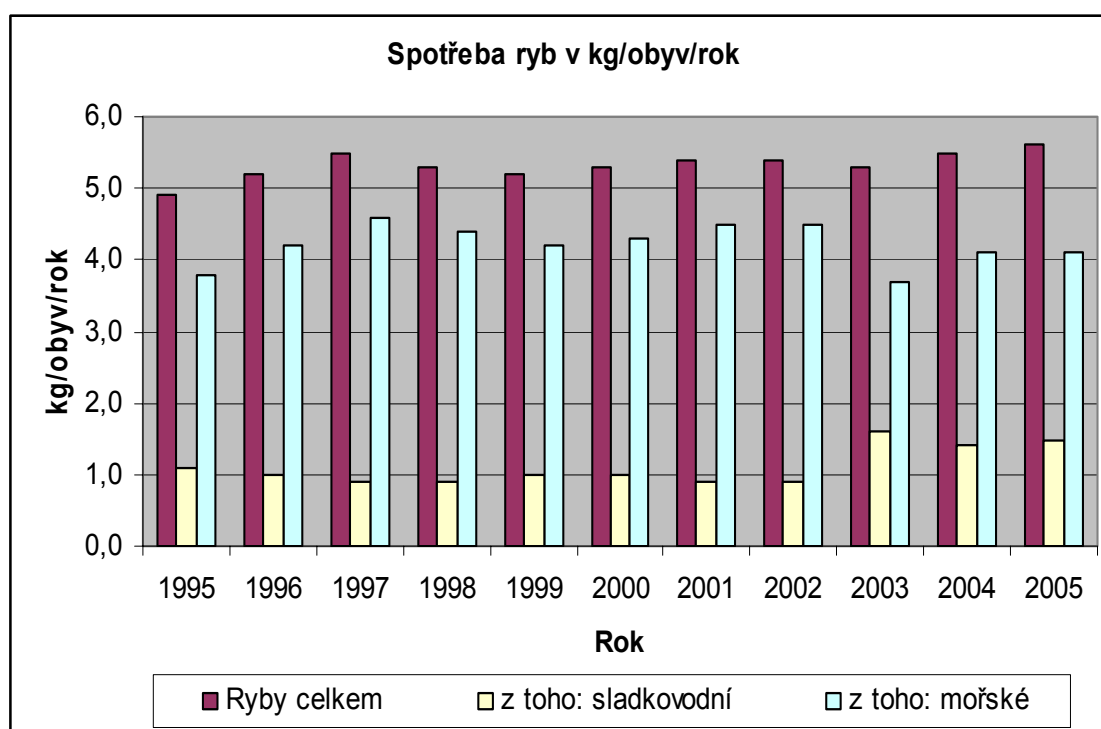
***) štika, candát, sumec, úhoř, okoun

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Spotřeba ryb v kg/obyv/rok

Druh	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ryby celkem	4,9	5,2	5,5	5,3	5,2	5,3	5,4	5,4	5,3	5,5	5,6
z toho: sladkovodní	1,1	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9	1,6	1,4	1,5
z toho: mořské	3,8	4,2	4,6	4,4	4,2	4,3	4,5	4,5	3,7	4,1	4,1

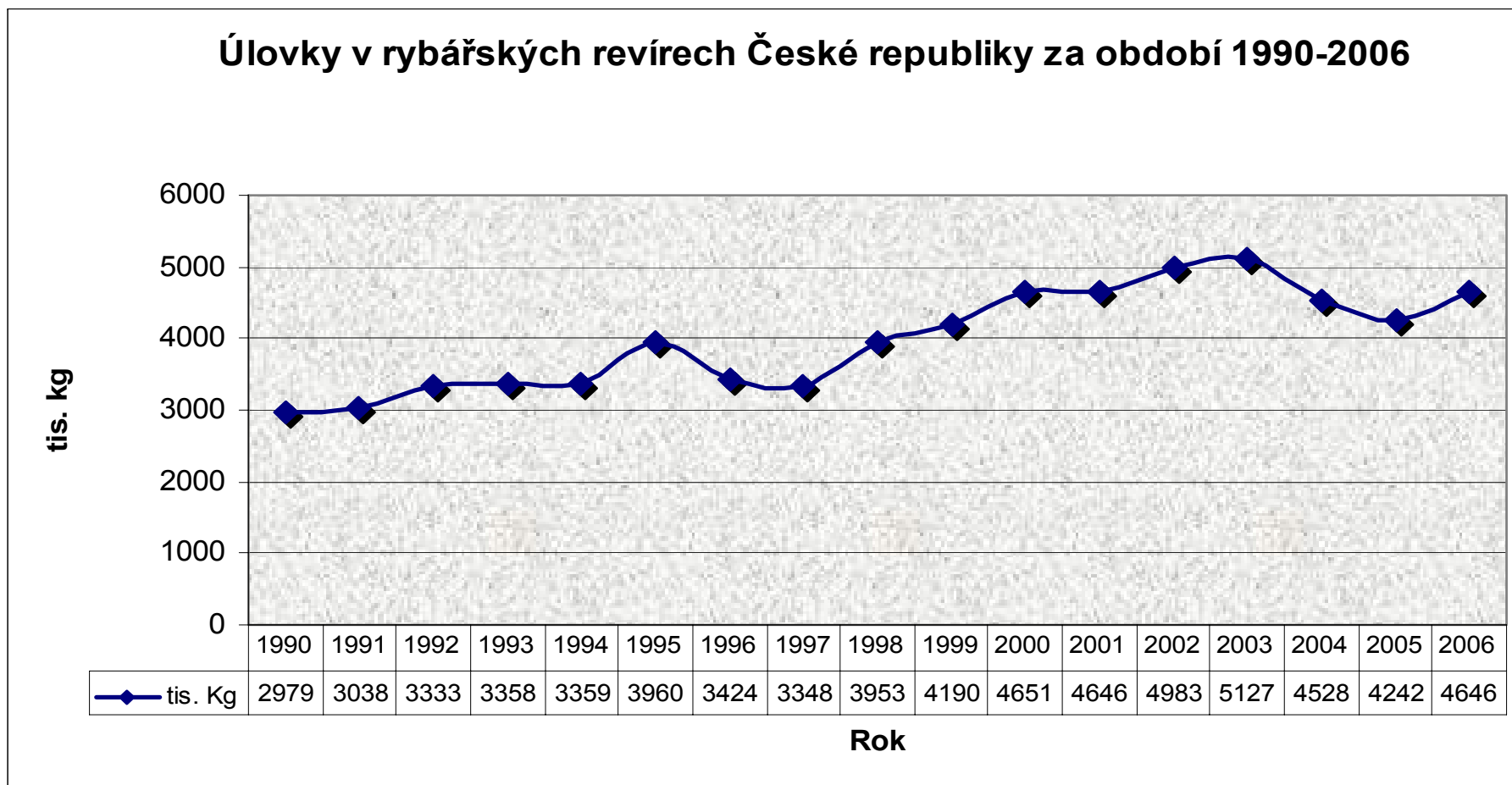

Pramen: ČSÚ

Poznámka: Přesné údaje za rok 2005 nebyly v době zpracování k dispozici

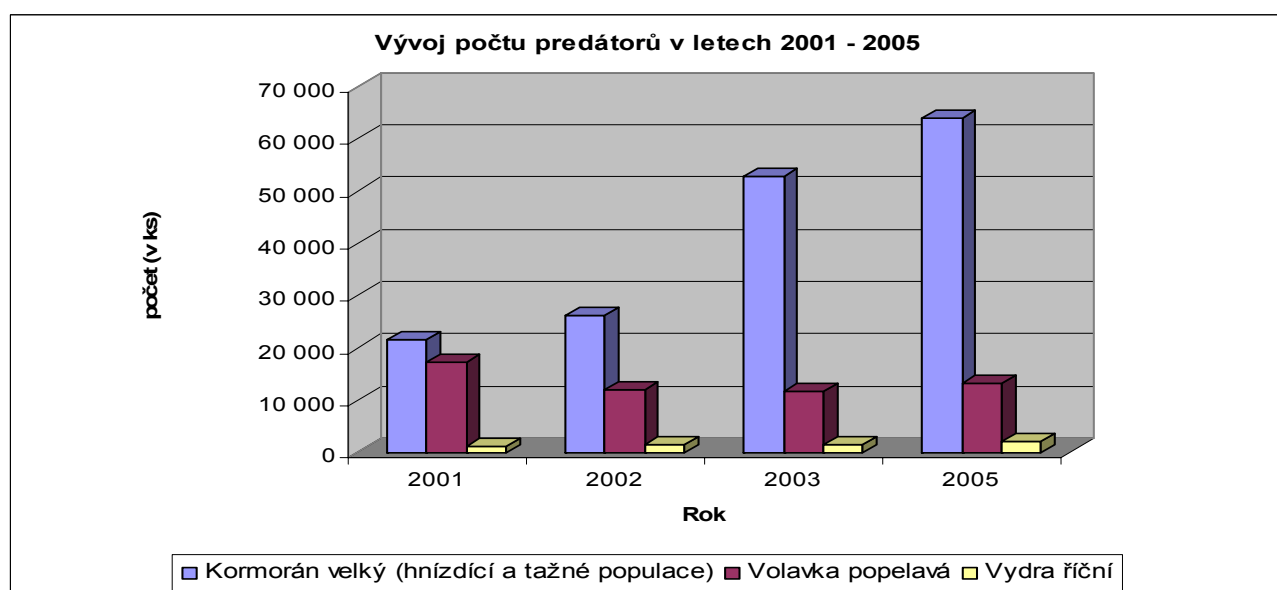
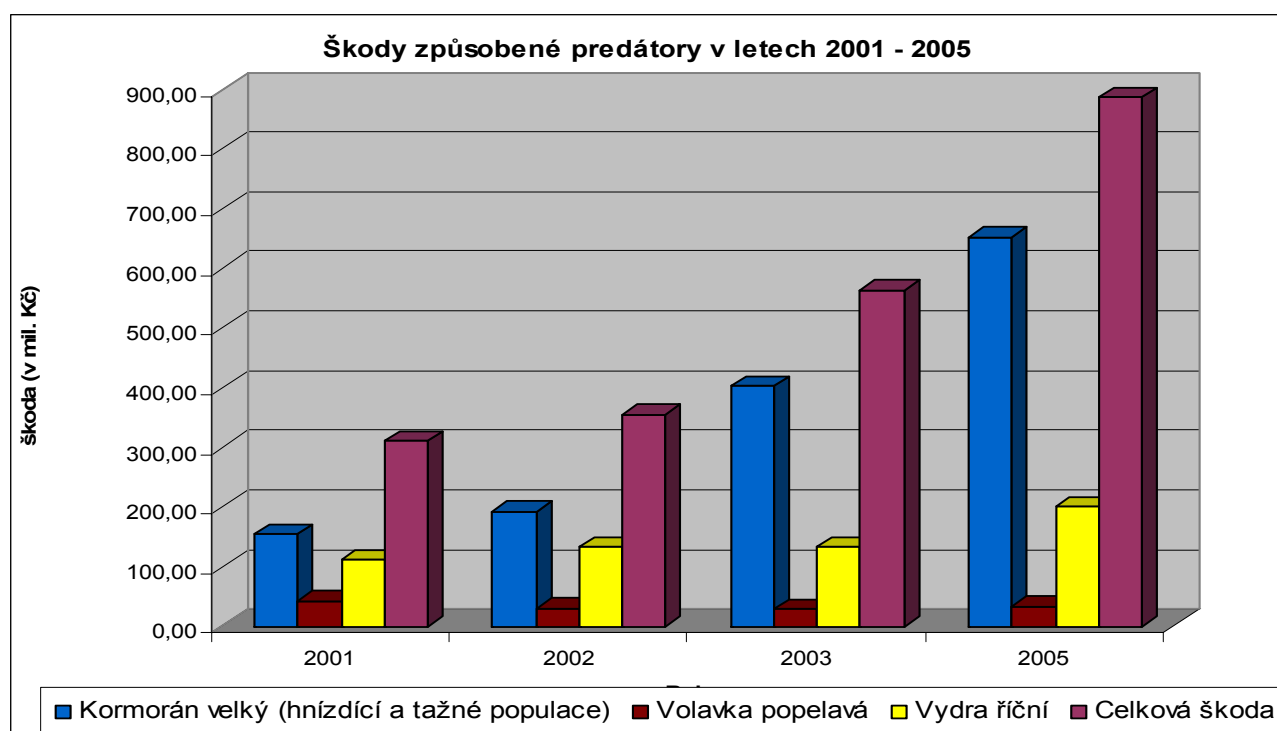

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Přehled počtu predátorů a způsobených škod v letech 2001 - 2005

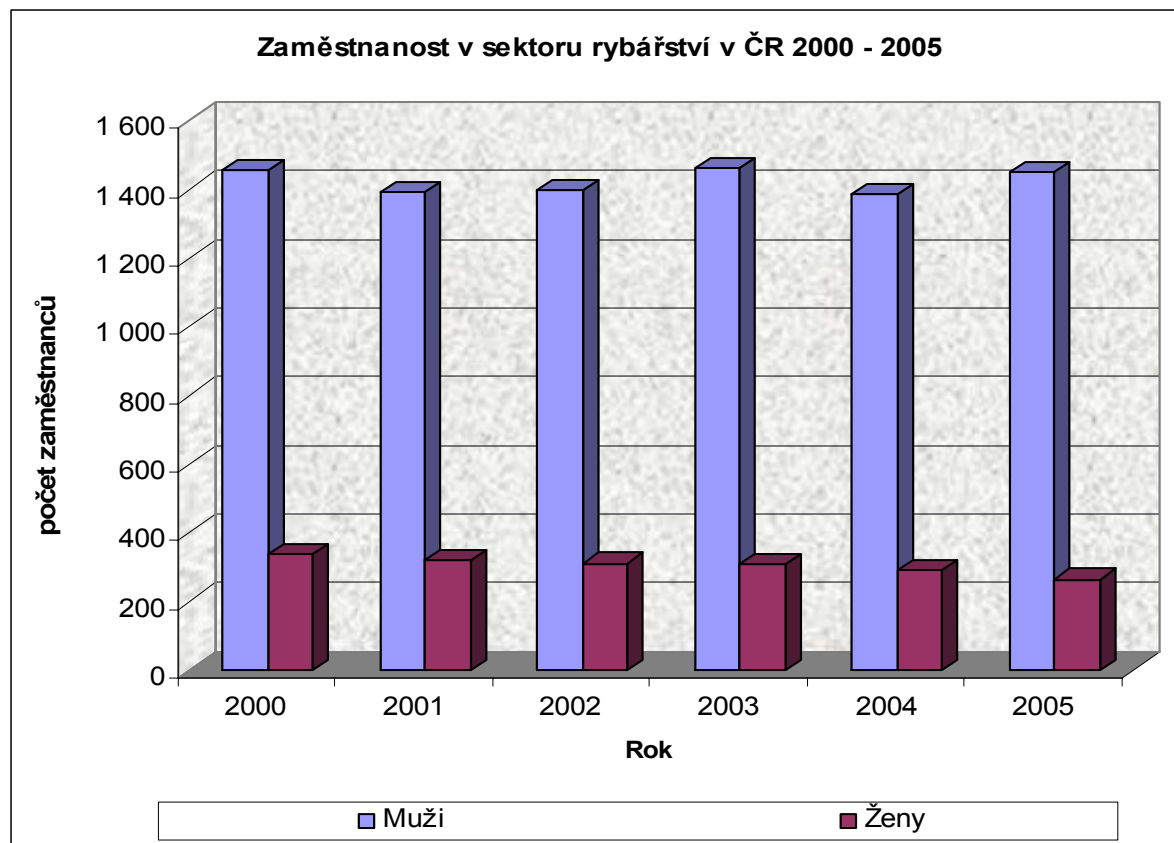
Živočich	Počet jedinců (ks)				Škody v mil. Kč			
	2001	2002	2003	2005	2001	2002	2003	2005
Kormorán velký (hnízdící a tažné populace)	21 520	26 141	52 880	63 921	154,30	193,10	402,10	651,78
Volavka popelavá	17 162	12 104	11 673	13 348	42,90	30,30	29,20	33,37
Vydra říční	1 250	1 464	1 464	2 227	112,70	132,00	132,00	200,78
Celková škoda					309,90	355,40	563,30	885,93

Pramen: Rybářské sdružení České republiky V roce 2004 nebylo uskutečněno šetření o počtu predátorů a způsobených škodách za celou ČR.

Přehled o zaměstnanosti v rybářském sektoru 2000 - 2005

Zaměstnanci	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Muži	1 455	1 393	1 395	1 460	1 387	1 450
Ženy	337	318	311	307	292	264
Celkem	1 792	1 711	1 706	1 767	1 679	1 714

Pramen: Rybářské sdružení České republiky

Legislativa vztahující se k sektoru ryby - vybrané právní předpisy a dokumenty

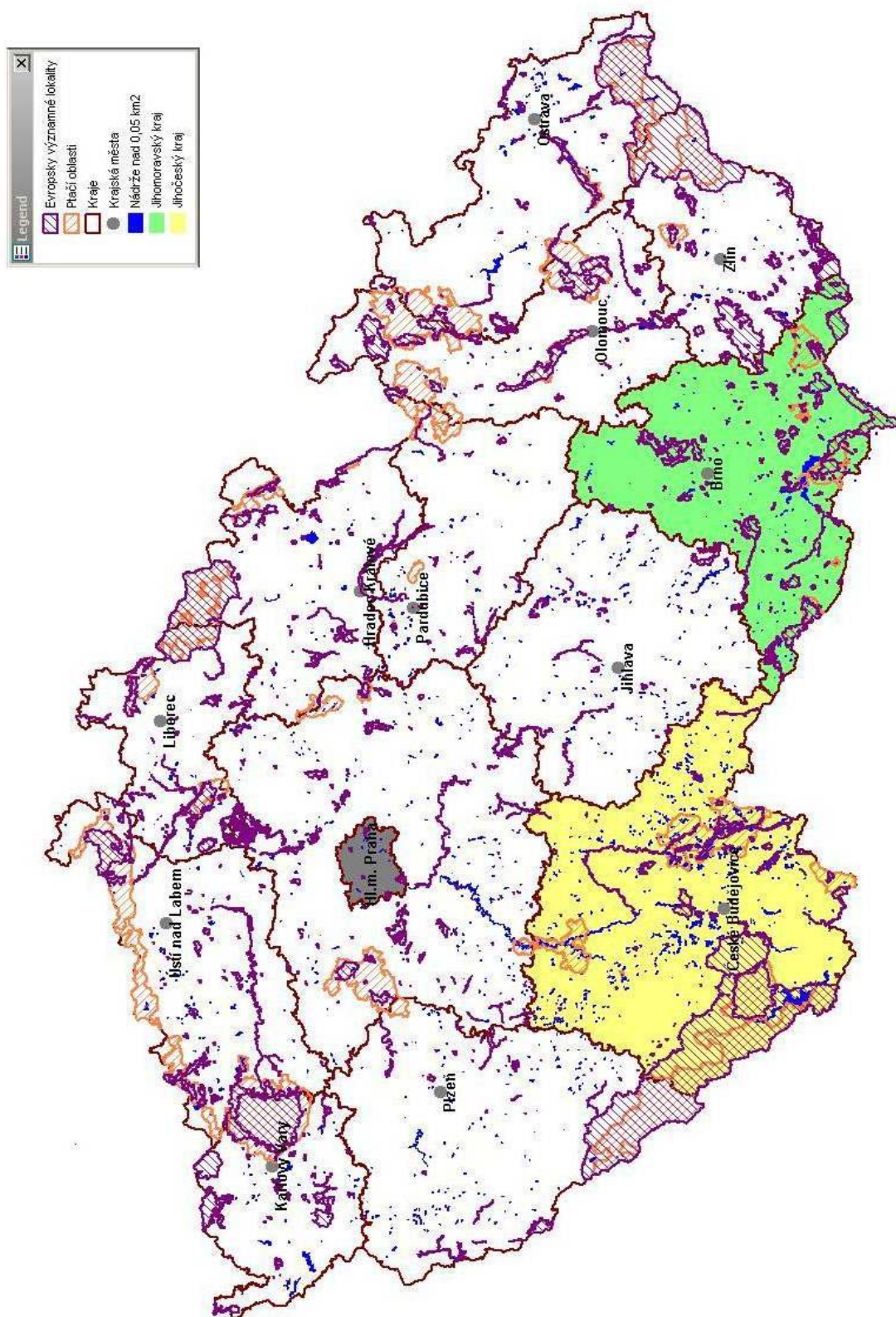
Předpisy ES:

- Nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 ze dne 27. července 2006 o Evropském rybářském fondu;
- Nařízení Komise (ES) č. 498/2007 ze dne 26. března 2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o Evropském rybářském fondu;
- Nařízení Rady (ES) č. 2371/2002 ze dne 20. prosince 2002 o zachování a udržitelném využívání rybolovných zdrojů v rámci společné rybářské politiky;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky;
- Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin;
- Směrnice Rady 2006/88/ES o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a o prevenci některých nálezů vodních živočichů;
- Nařízení Rady (ES) č. 104/2000 ze dne 17. prosince 1999 o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury.

Předpisy ČR:

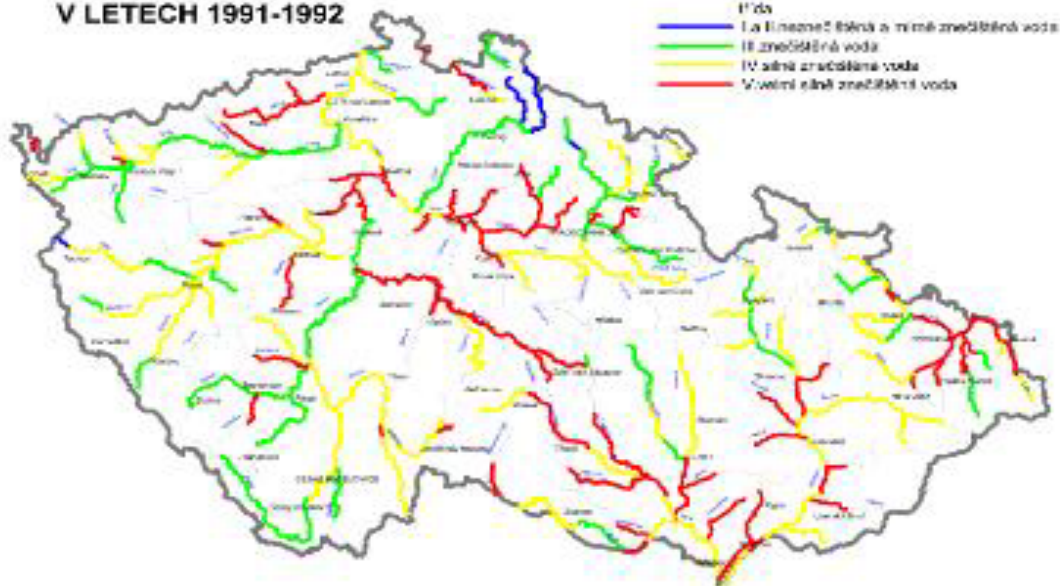
- Zákon č. 99/2004 Sb.**, o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 197/2004 Sb.**, k provedení zákona č. 99/2004 Sb., o rybářství, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 254/2001 Sb.**, o vodách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 252/1997 Sb.**, o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 48/2006 Sb.**, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon);
- Zákon č. 256/2000 Sb.**, o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů;
- Zákon č. 62/2000 Sb.**, o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů;
- Zákon č. 154/2000 Sb.**, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 246/1992 Sb.**, na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 449/2001 Sb.**, o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 17/1992 Sb.**, o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů;
- Zákon č. 115/2000 Sb.**, o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

Vztah oblastí NATURA 2000 a nejvýznamnějších vodních ploch
v České republice (Pramen: Ministerstvo zemědělství)

JAKOST VODY V TOCÍCH ČR

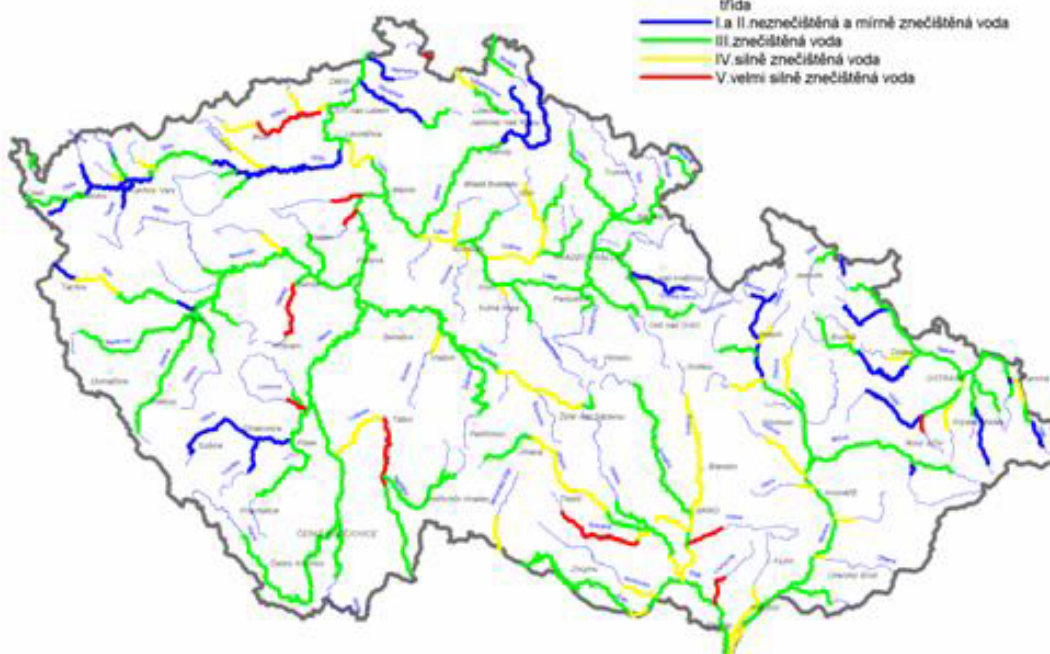
V LETECH 1991-1992

Pramen: VÚV T.G.M. z podkladů ČHMÚ

HODNOCENÍ PODLE ČSN 75 7221

Základní klasifikace

Jakost vody v tocích v ČR v letech 2005 – 2006

Kategorie		Indikátor	Výchozí hodnota	Cílová hodnota 2015	Zdroj
1.	Udržitelné využívání rybích zdrojů	Není určeno pro ČR			
2.	Nabídka produktů a rovnováha trhu	Podíl pokrytí domácí spotřeby (% hodnoty) = spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv/rok (1,38) / spotřeba ryb celkem v kg/obyv/rok (5,6) * 100 (r. 2005)	24,6 %	28 %	Situační a výhledová zpráva Ryby – říjen 2006 (MZe)
		Rovnováha nabídky (zjevná spotřeba = produkce (20 500) – (vývoz (8 233) – dovoz (858)) pro ryby v živé hmotnosti v t (r. 2005)	13 125 t	13 350 t	Situační a výhledová zpráva Ryby – říjen 2006 (MZe)
		Hodnota produktů (kapra obecného) uvedených na trh = produkce v t (17 804)* cena za měsíc prosinec (48,40 Kč/kg) (r. 2005)	861 714 tis. Kč	890 000 tis. Kč	Situační a výhledová zpráva Ryby – říjen 2006 (MZe)
3.	Trvale udržitelný rozvoj akvakultury	Podíl nabídky pro domácí trh pocházející z akvakultury = prodej živých ryb v tuzemsku v (8 500) / produkce tržních ryb v t (20 400) (r. 2006)	41,7 %	45 %	Rybářské sdružení ČR
		Vývoj v čase (index růstu) produkce akvakultury = produkce tržních ryb v r. 2006 v t (20 400) / produkce tržních ryb v r. 1995 v t (18 700)	1,09	1 (2015/2006)	Rybářské sdružení ČR
		Vývoj domácí produkce v čase v tunách	r. 2000 – 20 700 t r. 2002 – 20 500 t r. 2004 – 20 500 t r. 2005 – 21 100 t	20 000 t	Situační a výhledová zpráva Ryby – říjen 2006 (MZe)
		Seznam druhů chovaných pro lidskou spotřebu	1. Kapr obecný 2. Tolstolobik bílý 3. Pstruh duhový 4. Amur bílý	1. Kapr obecný 2. Tolstolobik bílý 3. Pstruh duhový 4. Amur bílý	Situační a výhledová zpráva Ryby – říjen 2006 (MZe)
4.	Rozvoj a konkurenceschopnost odvětví	Údaje nejsou k dispozici.			

5.	Lidský kapitál a teritoriální dimenze	Aktivní populace (zaměstnanost) v odvětví akvakultury (r. 2005)	1 714	1 714	<i>Rybářské sdružení ČR</i>
		Rozdělení zaměstnanců podle pohlaví (r. 2005)	1 450 – muži 264 - ženy	1 434 – muži 280 - ženy	<i>Rybářské sdružení ČR</i>
6.	Ochrana vodního prostředí	Mapy s vyznačením kvality vody porovnávací stav období 1991 – 1992 s obdobím 2005 - 2006	viz příloha č. 10	Zlepšení kvality vody v roce 2015 v porovnání s údaji v letech 2005 - 2006	<i>VÚV T.G.M. z podkladů ČHMÚ</i>
7.	Dobré řízení NSP	Skutečné alokované veřejné výdaje k ochraně vodních zdrojů v zájmu rybářství (r. 2006)	Revitalizace říčních systémů – cca 489 mil. Kč Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ cca 7 mil. Kč Dotační titul č. 15 MZe cca 70 mil. Kč/rok	Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ cca 16 mil. Kč	MZe, AOPK

Pozn.: V tabulce byly použity hodnoty pro výpočet jednotlivých indikátorů z roku 2005 a z roku 2006, neboť v době zpracování NSP nebyly ještě k dispozici všechny hodnoty roku 2006.